

Κείμενο απόφασης

Ν.Σ.(μ)

Αριθμός 8/2023

Πρακτικό συνεδριάσεως του Τριμελούς Συμβουλίου

του Συμβουλίου της Επικρατείας

(άρθρο 2 του Ν. 3068/2002)

Συνεδρίασε σε συμβούλιο στις 21 Σεπτεμβρίου 2022, με την εξής σύνθεση: Παναγιώτα Καρλή, Αντιπρόεδρος, Προεδρεύουσα, σε αναπλήρωση της Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας και των αρχαιοτέρων της Αντιπροέδρων, που είχαν κώλυμα, Όλγα Παπαδοπούλου, Μαρία Σωτηροπούλου, Σύμβουλοι. Ως Γραμματέας έλαβε μέρος η Ελένη Γκίκα.

Για να εξετάσει την από 28 Ιουνίου 2022 αίτηση των: 1. σωματείου εργαζομένων της Εταιρείας Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Θεσσαλονίκης Α.Ε., που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη (Εγνατίας 127), 2. Γεωργίου Αρχοντόπουλου του Σάββα, κατοίκου Θεσσαλονίκης, οδός, 3. Παναγιώτη Χατζησάρρου του Νικολάου, κατοίκου Θεσσαλονίκης, οδός.., 4. Χαράλαμπου Μωυσιάδη του Γεωργίου, κατοίκου Θεσσαλονίκης, οδός, 5. Πασχάλη Λόγγου του Προδρόμου, κατοίκου Θεσσαλονίκης και 6. Αικατερίνης Γεωργιάδου του Ιωάννη, κατοίκου Θεσσαλονίκης....., με την οποία ζητείται η συμμόρφωση της Διοίκησης προς την υπ' αριθμ. 191/2022 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Το Συμβούλιο, αφού άκουσε την εισηγήτρια, Σύμβουλο Όλγα Παπαδοπούλου, δέχθηκε τα εξής:

1. Με την κρινόμενη αίτηση, η οποία εισάγεται νομίμως ενώπιον του παρόντος Συμβουλίου, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3068/2002, όπως ισχύει, και το άρθρο 2 του π.δ. 61/2004 [βλ. κατωτέρω], οι αιτούντες παραπονούνται για την μη συμμόρφωση της Διοικήσεως προς την απόφαση 191/2022 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας. Με την απόφαση αυτή: (α) συνεκδικάστηκαν δύο αιτήσεις ακυρώσεως που είχαν ασκήσει οι ήδη αιτούντες, (β) απορρίφθηκε η πρώτη αίτηση, ως απαράδεκτη, για τους λόγους που εκτίθενται στην απόφαση [βλ. ΣτΕ 191/2022 σκέψη 8], και (γ) κατ' αποδοχή της δεύτερης αιτήσεως ακυρώθηκαν, αφενός, οι υπ' αριθμ. ΜΑΔΚΑΕΣ 0000692 ΕΞ 2018/20.3.2018 και ΜΑΔΚΑΕΣ 0000689 ΕΞ 2018/20.3.2018 πράξεις του Προϊσταμένου της Μονάδας Αποκρατικοποιήσεων, Διαχείρισης Κινητών Αξιών και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού

του Υπουργείου Οικονομικών και, αφετέρου, η 263/21.2.2018 απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αναδιρθρώσεων και Αποκρατικοποιήσεων, με την οποία ανακλήθηκαν εν μέρει, από 1.1.2018, οι προγενέστερες 195/2011 και 206/2012 αποφάσεις της αυτής Διυπουργικής Επιτροπής και επαναμεταβιβάστηκαν από το ΤΑΙΠΕΔ στο Δημόσιο 14.520.000 και 3.630.001 μετοχές, αντιστοίχως, της ΕΥΑΘ ΑΕ [βλ. τα εκτιθέμενα κατωτέρω].

2. Με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ΄ Αναθεωρητικής Βουλής (Α΄ 84/17.4.2001) αναθεωρήθηκαν, μεταξύ άλλων, οι διατάξεις των άρθρων 94 παρ. 4 και 95 παρ. 5 του Συντάγματος και διατυπώθηκε και ρητώς, ως συνταγματική επιταγή, η υποχρέωση της Διοικήσεως να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις, υποχρέωση η οποία υφίστατο πάντως και πριν από την αναθεώρηση του έτους 2001 (βλ. ΣτΕ 2854/1985 Ολομ, 235/2021, πρακτικό Τριμελούς Συμβουλίου ΣτΕ 19/2017). Κατά τα κριθέντα, η υποχρέωση συμμορφώσεως της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας προς τις δικαστικές αποφάσεις και η υποχρέωση εκτέλεσεως των αποφάσεων αυτών απορρέει από την θεμελιώδη αρχή του Κράτους Δικαίου, από το άρθρο 26 του Συντάγματος που καθιερώνει την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών, από το άρθρο 20 παρ. 1 αυτού που κατοχυρώνει το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, ειδικότερη πτυχή του οποίου αποτελεί η υποχρέωση συμμορφώσεως, καθώς και από το άρθρο 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου [άρθρο πρώτο του ν.δ. 53/1974 (Α΄ 256)] (βλ. ΣτΕ 1834/2021 Ολομ, 1125/2016 Ολομ, απόφαση 127/2016 Ειδικού Δικαστηρίου άρθρου 88 παρ. 2 Σ). Το δικαίωμα σε “δίκαιη δίκη” [άρθρο 20 παρ. 1 Σ, άρθρο 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ] περιλαμβάνει, συνεπώς, όχι μόνο το δικαίωμα προσβάσεως σε δικαστήριο, αλλά και το δικαίωμα κάθε προσώπου να επιτύχει την εκτέλεση της αποφάσεως που θα εκδοθεί κατ’ αποδοχή του ασκουμένου από το εν λόγω πρόσωπο ενδίκου βοηθήματος· άλλως, το κατοχυρούμενο στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ δικαίωμα “θα ήταν κενό περιεχομένου”. Τα προαναφερθέντα ισχύουν και στο πεδίο των διοικητικών διαφορών (βλ. ΣτΕ 235/2021, απόφαση Τριμ. Συμβ. ΣτΕ 18/2015, αποφάσεις ΕΛΔΑ της 21.2.2008, Κανελλόπουλος κατά Ελλάδας [11325/06], σκ. 23, της 26.3.2020, Νικολουδάκης κατά Ελλάδας [35322/12], σκ. 43 επ. κ.ά.).

3. Η ως άνω διάταξη του άρθρου 95 παρ. 5 ορίζει ότι η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις και ότι “[η] παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο”, προβλέπει δε την έκδοση ειδικού νόμου, ο οποίος θα οργανώσει δικονομικώς το σχετικό σύστημα ελέγχου και θα καθορίσει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίζεται η συμμόρφωση [όργανα, διαδικασία, συνέπειες]. Σε εκτέλεση της συνταγματικής επιταγής εκδόθηκε ο ν. 3068/2002 (Α΄ 274). Κατά το άρθρο 1 αυτού, “Το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων”· το άρθρο 2 του ίδιου νόμου [όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 56 του ν. 3900/2010 (Α΄ 213)] ορίζει ότι “Η αρμοδιότητα για τη λήψη των

προβλεπομένων στο άρθρο 3 μέτρων για τη συμμόρφωση της διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις ανατίθεται σε τριμελές συμβούλιο ... του Συμβουλίου της Επικρατείας, αν πρόκειται για αποφάσεις του δικαστηρίου αυτού ...” [παρ. 1], και ότι “[μ]ε εξαίρεση τις αποφάσεις ... της Ολομελείας του οικείου ανώτατου δικαστηρίου”, κατ’ αρχήν, “στο τριμελές συμβούλιο δεν μετέχουν οι δικαστές που εξέδωσαν την απόφαση, για την οποία κινείται η διαδικασία συμμόρφωσης της διοίκησης” [παρ. 3]. κατά το επόμενο άρθρο 3 παρ. 1: “Το αρμόδιο τριμελές συμβούλιο, εάν μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου διαπιστώσει καθυστέρηση, παράλειψη ή άρνηση συμμόρφωσης ή πλημμελή συμμόρφωση προς τα κριθέντα με δικαστική απόφαση, καλεί την αρχή που υποχρεούται σε συμμόρφωση να εκθέσει μέσα σε ένα μήνα τις απόψεις της και να υποβάλει τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της. Ακολούθως, αν μετά τη σχετική έρευνα, διαγνώσει ότι η καθυστέρηση, παράλειψη ή άρνηση συμμόρφωσης ή η πλημμελής συμμόρφωση προς την δικαστική απόφαση είναι αδικαιολόγητη, καλεί την υπόχρεη προς συμμόρφωση αρχή να συμμορφωθεί προς την απόφαση μέσα σε εύλογη προθεσμία που το ίδιο ορίζει και η οποία δεν μπορεί να υπερβεί το τρίμηνο. Η προθεσμία αυτή, αν κατά την κρίση του συμβουλίου συντρέχει σπουδαίος λόγος, μπορεί να παραταθεί μία μόνο φορά”. Κατ’ εξουσιοδότηση του άρθρου 3 παρ. 8 του ως άνω ν. 3068/2002 εκδόθηκε το π.δ. 61/2004 (Α΄ 54), με το οποίο ρυθμίσθηκαν τα σχετικά με την διαδικασία ελέγχου ζητήματα. Εξ άλλου, το π.δ. 18/1989 (Α΄ 8) ορίζει στο άρθρο 50 ότι “Η απόφαση που δέχεται την αίτηση ακυρώσεως απαγγέλλει την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης και συνεπάγεται νόμιμη κατάργησή της έναντι όλων, είτε πρόκειται για κανονιστική είτε πρόκειται για ατομική πράξη” [παρ. 1], ότι “Οι διοικητικές αρχές, σε εκτέλεση της υποχρέωσής τους κατά το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος, πρέπει να συμμορφώνονται ανάλογα με κάθε περίπτωση, με θετική ενέργεια προς το περιεχόμενο της απόφασης του Συμβουλίου ή να απέχουν από κάθε ενέργεια που είναι αντίθετη προς όσα κρίθηκαν από αυτό ...” [παρ. 4] και ότι “Οι αποφάσεις της Ολομελείας, ακυρωτικές και απορριπτικές, καθώς και των Τμημάτων, αποτελούν μεταξύ των διαδίκων δεδικασμένο που ισχύει και σε κάθε υπόθεση ή διαφορά ενώπιον δικαστικής ή άλλης αρχής, κατά την οποία προέχει το διοικητικής φύσεως ζήτημα που κρίθηκε από το Συμβούλιο” [παρ. 5].

4. Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων του Συντάγματος, του ν. 3068/2002 και του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8) συνάγεται ότι τα όργανα της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας, συμμορφούμενα προς ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, υποχρεούνται όχι μόνο να θεωρήσουν ανίσχυρη την διοικητική πράξη που ακυρώθηκε ή την νομοθετική πράξη που κρίθηκε αντίθετη προς συνταγματικές διατάξεις, αλλά και να προβούν σε θετικές ενέργειες για την αναμόρφωση της νομικής καταστάσεως που προέκυψε αμέσως ή εμμέσως από τις πράξεις αυτές, ανακαλώντας ή τροποποιώντας τις σχετικές, στο μεταξύ εκδοθείσες, πράξεις ή εκδίδοντας άλλες με αναδρομική ισχύ, για να αποκαταστήσουν τα πράγματα στην θέση στην οποία θα βρίσκονταν, εάν από την αρχή δεν είχε ισχύσει η κριθείσα ως αντίθετη προς το Σύνταγμα νομοθετική διάταξη ή η ακυρωθείσα διοικητική πράξη. Η συνταγματική υποχρέωση συμμορφώσεως του Δημοσίου -διά των οργάνων της εκτελεστικής και της νομοθετικής

εξουσίας- προς ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας προσδιορίζεται κατά περιεχόμενο, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, από το διατακτικό της αποφάσεως και το αντικείμενο της ακυρώσεως, το οποίο, μεταξύ άλλων, καθορίζεται από το είδος και την φύση της ακυρωθείσης πράξεως, καθώς και από την κρίση ή τις κρίσεις επί των διοικητικής φύσεως ζητημάτων για τα οποία αποφάνθηκε το Δικαστήριο στο σκεπτικό της αποφάσεώς του και τα οποία δημιουργούν δεδικασμένο ως προς αυτά στην συγκεκριμένη περίπτωση. Από τις αυτές διατάξεις συνάγεται ότι η συμμόρφωση του Δημοσίου προς τις ακυρωτικές αποφάσεις πρέπει να είναι πλήρης και, κατά το δυνατόν, άμεση, υπό την έννοια ότι μετά την δημοσίευση της αποφάσεως η αρμόδια αρχή οφείλει να προβαίνει σε κάθε ενέργεια που είναι απαραίτητη για την υλοποίηση του ακυρωτικού αποτελέσματος και δεν επιτρέπεται να αδρανή, επικαλούμενη λόγους οι οποίοι δεν εδράζονται στο Σύνταγμα, διότι άλλως αναιρείται ο σκοπός της θεσπίσεως του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος (βλ. ΣτΕ 1834/2021 Ολομ, 235/2021, 1163-1167/2017 Ολομ, 1125-1128/2016 Ολομ, 677/2010 Ολομ, 2854/1985 Ολομ, καθώς και πρακτικά Τριμ. Συμβ. ΣτΕ 18/2020, 3/2018 Ολομ, 10/2014 Ολομ κ.ά.). Εξ άλλου, κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 50 παρ. 5 του π.δ. 18/1989, το δεδικασμένο από τις ακυρωτικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας αφορά όχι μόνο στην νομική ύπαρξη της διοικητικής πράξεως, η οποία θεωρείται εφεξής ως ουδέποτε εκδοθείσα, αλλά καλύπτει και κάθε ζήτημα που κρίθηκε με την απόφαση ότι συναρτάται προς το συμπέρασμα που έγινε δεκτό και αποτελεί αναγκαίο του στήριγμα. Ειδικότερα, το δεδικασμένο καλύπτει και διοικητικής φύσεως ζητήματα που κρίθηκαν παρεμπιπτόντως, εφόσον τα τελευταία συνδέονται αρρήκτως με το κύριο ζήτημα, κατά τρόπο ώστε η διαμόρφωση της τελικής για το κύριο αυτό ζήτημα κρίσεως να προϋποθέτει, κατά λογική αναγκαιότητα, την προηγούμενη κρίση και των εν λόγω ζητημάτων (βλ. ΣτΕ 4376/2015, 3802/2000, 484/1991 κ.ά., πρακτικό Τριμ. Συμβ. ΣτΕ 16/2010). Περαιτέρω, όπως έχει κριθεί, από τα άρθρα 4 παρ. 1, 20 παρ. 1 και 26 του Συντάγματος συνάγεται ότι ο κοινός νομοθέτης δεν κωλύεται, κατ' αρχήν, να μεταβάλλει, ακόμη και αναδρομικώς, τις κείμενες ουσιαστικές ρυθμίσεις του νόμου, δεν επιτρέπεται, όμως, η επέμβασή του αυτή να προσβάλλει το δεδικασμένο που απορρέει από δικαστικές αποφάσεις και να οδηγεί σε ευθεία κύρωση δικαστικώς ακυρωθείσας διοικητικής πράξεως· καθόσον, άλλως θα παραβιαζόταν η απορρέουσα από την συνταγματική διάταξη του άρθρου 26 αρχή του σεβασμού της τελεσιδικίας των δικαστικών αποφάσεων, καθώς και η αρχή της ισότητας των όπλων των διαδίκων και θα ευνοείτο ο ένας από αυτούς, συνήθως ο φορέας της δημόσιας εξουσίας (βλ. ΣτΕ 1403/2022 Ολομ, 1858/2015 Ολομ, 542/1999 Ολομ κ.ά.). Τέλος, από τον συνδυασμό των άρθρων 95 παρ. 5 του Συντάγματος και 1 και 3 παρ. 1 του ν. 3068/2002 συνάγεται, ότι στην αρμοδιότητα του Τριμελούς Συμβουλίου δεν εμπίπτει, κατ' αρχήν, ο έλεγχος της συνταγματικότητας διατάξεων τυπικού νόμου, μεταγενέστερου της δικαστικής αποφάσεως την συμμόρφωση προς την οποία εξετάζει το Τριμελές Συμβούλιο, όταν με τον νόμο αυτόν εισάγονται στην έννομη τάξη νέες ρυθμίσεις για το μέλλον, διαφορετικές κατά περιεχόμενο από τις ρυθμίσεις του προγενέστερου νόμου που είχε αποτελέσει έρεισμα των ακυρωθεισών από το Συμβούλιο της Επικρατείας διοικητικών πράξεων, στο πλαίσιο της ενώπιόν του δίκης με αντικείμενο την ακύρωση των πράξεων αυτών (πρβλ.

αποφάσεις Τριμ. Συμβ. ΣτΕ 17/2022 Ολομ, 3/2020 Ολομ, 20/2019 Ολομ, 19/2017 Ολομ). Σε περίπτωση, όμως, κατά την οποία ο νομοθέτης -επιχειρώντας να συμμορφωθεί στα κριθέντα από το Συμβούλιο της Επικρατείας ως προς συγκεκριμένες νομοθετικές ρυθμίσεις, οι οποίες είχαν αποτελέσει αντικείμενο της δικαστικής κρίσεως κατά τον παρεμπόπτοντα έλεγχο της συνταγματικότητας τυπικού νόμου, που αποτελούσε το έρεισμα των ακυρωθεισών διοικητικών πράξεων-αφενός, εισάγει νέες ρυθμίσεις, σχετικές με το κριθέν ζήτημα, και, αφετέρου, ορίζει ότι η κριθείσα ως αντίθετη στο Σύνταγμα νομοθετική παρέμβαση παραμένει ισχυρή, ότι ήδη ακυρωθείσες πράξεις, ενέργειες και διαδικασίες θεωρούνται, από της ισχύος του νέου νόμου, σύννομες ως προς όλες τις συνέπειές τους και παραμένουν επίσης ισχυρές, χωρίς να απαιτείται επανάληψή τους, καθώς και ότι αναγνωρίζονται ως έγκυρες πράξεις και αποφάσεις ληφθείσες υπό το κράτος των διατάξεων που κρίθηκαν ως αντίθετες προς το Σύνταγμα, υπό την αντίληψη ότι οι νέες ρυθμίσεις δεν αντίκεινται στα κριθέντα δικαστικώς και θεραπεύουν την διαγνωσθείσα αντίθεση προς το Σύνταγμα, το Τριμελές Συμβούλιο, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του, όχι μόνο δεν κωλύεται, λόγω της εκδόσεως του μεταγενέστερου αυτού νόμου, να εξετάσει εάν εχώρησε συμμόρφωση προς τα κριθέντα με την δικαστική απόφαση, αλλά υποχρεούται να το πράξει· καθόσον, αντίθετη εκδοχή θα οδηγούσε σε φαλκίδευση του θεμελιώδους συνταγματικού δικαιώματος να τυγχάνουν οι διάδικοι αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, αλλά και σε καταστρατήγηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το δεδικασμένο δικαστικών αποφάσεων, όπως το περιεχόμενό του προσδιορίζεται ανωτέρω, το οποίο αποτελεί ειδικότερη έκφανση της επίσης θεμελιώδους αρχής της διακρίσεως των εξουσιών (πρβλ. ΣτΕ 1125/2016 Ολομ, αποφάσεις Τριμ. Συμβ. ΣτΕ 18/2015 Ολομ, 19/2017 Ολομ [σκ. 9, στο τέλος]).

5. Όπως αναφέρθηκε, με την κατατεθείσα στις 28.6.2022 αίτηση οι αιτούντες, διάδικοι στη σχετική δίκη, παραπονούνται για την μη συμμόρφωση της Διοικήσεως προς την απόφαση 191/2022 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία δημοσιεύθηκε στις 4.2.2022. Σύμφωνα με τα κριθέντα με την απόφαση αυτή, από τις διατάξεις των νόμων 4336/2015 (Α' 94) [άρθρο 3], 4389/2016 (Α' 94) [Μέρος Τέταρτο, άρθρα 184 επ.], 4425/2016 (Α' 185) [άρθρο 2], 4512/2018 (Α' 5) [άρθρο 380] και 4549/2018 (Α' 105) [άρθρο 109] προκύπτουν τα εξής: Η "Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας" [ΕΕΣΥΠ] συνεστήθη με τον ν. 4389/2016 ως ανώνυμη εταιρεία που λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος, ενόψει των οριζομένων στη "Σύμβαση χρηματοδοτικής διευκόλυνσης" και στη "Συμφωνία δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων", που κυρώθηκαν εν σχεδίο με το άρθρο 3 του ν. 4336/2015 και προέβλεπαν τη σύσταση ανεξάρτητου Ταμείου, το οποίο θα κατέχει σημαντικά περιουσιακά στοιχεία της Ελλάδας, θα διαχειρίζεται τα στοιχεία αυτά, θα μεγιστοποιεί την αξία τους και θα τα ρευστοποιεί, με ιδιωτικοποιήσεις και άλλα μέσα, ώστε η διαχείριση και αξιοποίηση εν γένει να συμβάλει στην αποπληρωμή της χορηγηθείσης στην Ελλάδα χρηματοπιστωτικής συνδρομής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας [ΕΜΣ]. Μοναδικός μέτοχος της ΕΕΣΥΠ είναι το Ελληνικό Δημόσιο, οι δε μετοχές της είναι μη μεταβιβάσιμες. Ουγατρικές της είναι, μεταξύ άλλων, δημόσιες επιχειρήσεις, στις οποίες περιλαμβάνεται η ΕΥΑΘ ΑΕ· η ΕΕΣΥΠ

κατέχει πλέον, αντί του Ελληνικού Δημοσίου, την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της δημόσιας αυτής επιχείρησης. Η ΕΕΣΥΠ διαχειρίζεται τα περιουσιακά της στοιχεία προκειμένου: (α) να συνεισφέρει πόρους για την πραγματοποίηση επενδύσεων, στο πλαίσιο της επενδυτικής πολιτικής της Χώρας, και (β) να συμβάλει στην μείωση των οικονομικών υποχρεώσεων τις οποίες ανέλαβε η Ελληνική Δημοκρατία με τον ν. 4336/2015 και τη “Σύμβαση χρηματοδοτικής διευκόλυνσης”. Ενόψει δε του ανωτέρω σκοπού, τα κέρδη της ΕΕΣΥΠ διανέμονται ως εξής: (α) ποσοστό 50% των κερδών της αποδίδεται ως μέρισμα στο Ελληνικό Δημόσιο και διατίθεται σύμφωνα με τον ν. 4336/2015, (β) από το υπόλοιπο δε 50%, (β1) ένα μέρος, αποδίδεται ως μέρισμα στο Ελληνικό Δημόσιο και διατίθεται για την χρηματοδότηση της συμμετοχής του σε επενδύσεις, που πληρούν ορισμένα κριτήρια σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του νόμου, και (β2) ένα μέρος, χρησιμοποιείται από την ΕΕΣΥΠ για την πραγματοποίηση επενδύσεων, στις οποίες περιλαμβάνονται οι επενδύσεις στις θυγατρικές της, ήτοι, μεταξύ άλλων, στις μεταβιβασθείσες σε αυτήν δημόσιες επιχειρήσεις. Προς επίτευξη του σκοπού της, η ΕΕΣΥΠ ενεργεί κατά τρόπο “επαγγελματικό και επιχειρηματικό”, επαυξάνει την αξία και βελτιώνει την απόδοση των περιουσιακών της στοιχείων και δύναται να προβαίνει σε κάθε πρόσφορη για το σκοπούμενο αποτέλεσμα ενέργεια. Προς αξιοποίηση των περιουσιακών της στοιχείων η ΕΕΣΥΠ μπορεί να προσφεύγει σε όλες τις κατάλληλες μεθόδους, μεταξύ των οποίων ρητώς αναφέρονται στον νόμο η ιδιωτικοποίηση [με πώληση, μεταβίβαση δικαιωμάτων κλπ], η μίσθωση, η παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης, η σύσταση δικαιωμάτων, η ανάθεση της διαχείρισης σε τρίτους. Ως προς τις δημόσιες επιχειρήσεις, οι οποίες περιέρχονται στο χαρτοφυλάκιο της ΕΕΣΥΠ και αποτελούν τις “λοιπές θυγατρικές” της, ο ν. 4389/2016, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4512/2018, ορίζει ότι η ΕΕΣΥΠ, κατά το ποσοστό συμμετοχής της στο μετοχικό τους κεφάλαιο [αντί του Δημοσίου], διαχειρίζεται τις επιχειρήσεις αυτές με τρόπο επαγγελματικό, επαυξάνει την αξία τους και τις αξιοποιεί, εφαρμόζοντας τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και τις κατευθυντήριες αρχές του ΟΟΣΑ σε ζητήματα εταιρικής διακυβέρνησης, εταιρικής συμμόρφωσης, διαφάνειας των διαδικασιών, καθώς και τις βέλτιστες πρακτικές σε θέματα υπεύθυνης επιχειρηματικότητας και διαβούλευσης για τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους. Ειδικότερα, η ΕΕΣΥΠ μπορεί να θέτει ως στόχο την βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων επιχειρήσεων, την μείωση λειτουργικών εξόδων τους, με αξιοποίηση πρόσφορης τεχνολογίας, την αύξηση των εσόδων τους, με επέκταση της πελατειακής τους βάσης, διαφοροποίηση των προϊόντων και των υπηρεσιών τους, επενδύσεις σε νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες, καθώς και με άλλους τρόπους. Ορίζει δε ο ν. 4389/2016 ότι οι ελεγχόμενες από την ΕΕΣΥΠ δημόσιες επιχειρήσεις: (α) υπόκεινται σε εποπτεία, κατά την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία, (β) υλοποιούν και υποστηρίζουν τις τομεακές πολιτικές της Κυβέρνησης και (γ) αναλαμβάνουν την παροχή Υπηρεσιών Γενικού και Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος. Στις ειδικές διατάξεις για τις “λοιπές θυγατρικές” προβλέπεται, περαιτέρω, ότι στον “Μηχανισμό Συντονισμού” προσδιορίζεται η αποστολή των δημοσίων επιχειρήσεων, θεσπίζονται στόχοι για τα διοικητικά τους συμβούλια και περιέχονται οι όροι της συμμετοχής τους στην αναπτυξιακή στρατηγική του κράτους. Ο “Μηχανισμός Συντονισμού” αποτελεί τμήμα του “Εσωτερικού Κα-

νονισμού” της ΕΕΣΥΠ, που περιλαμβάνει ένα πλαίσιο για τη διακυβέρνηση των “λοιπών θυγατρικών” και περιγράφει τη συνεργασία μεταξύ αυτών, του Ελληνικού Δημοσίου και της ΕΕΣΥΠ, με βάση “τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές διακυβέρνησης των δημοσίων επιχειρήσεων”, ρυθμίζει δε, λεπτομερώς, την άσκηση από τις δημόσιες επιχειρήσεις των υπηρεσιών που εξυπηρετούν το γενικό συμφέρον και συνεπάγονται ειδικές υποχρεώσεις, όπως η παροχή Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος. Ειδικότερα, το πλαίσιο αυτό καθορίζει “κατά πόσο είναι αναγκαία η επιβολή ειδικών υποχρεώσεων στην δημόσια επιχείρηση προκειμένου το Κράτος να επιτύχει τους στρατηγικούς στόχους του στον τομέα όπου δραστηριοποιείται η επιχείρηση αυτή ή προκειμένου να εξυπηρετηθεί το γενικό συμφέρον”, περιλαμβάνει δε “μηχανισμούς για τον προσδιορισμό των αντικειμενικών και λειτουργικών στόχων και των δεικτών απόδοσης της σχετικής δημόσιας επιχείρησης”, προκειμένου να επιτυγχάνονται οι στρατηγικοί στόχοι ή να διασφαλίζεται “η επαρκής εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος”, καθώς και “πρόβλεψη για την κοστολόγηση και τη χρηματοδότηση των ειδικών υποχρεώσεων”. Ορίζεται, επίσης, ότι καμμία δημόσια επιχείρηση “δεν θα υποχρεούται να αναλάβει δραστηριότητες, τις οποίες διαφορετικά και στο σύνηθες πλαίσιο της επιχειρηματικής της πρακτικής δεν θα αναλάμβανε, εκτός εάν οι δραστηριότητες αυτές έχουν καθοριστεί σύμφωνα με το πλαίσιο ειδικών υποχρεώσεων”. Εξ άλλου, κατά τον ν. 4389/2016, η Γενική Συνέλευση του μοναδικού μετόχου της ΕΕΣΥΠ [του Ελληνικού Δημοσίου] είναι το ανώτατο όργανο της Εταιρείας, έχει δε, μεταξύ άλλων, την αρμοδιότητα να υιοθετεί τον Εσωτερικό Κανονισμό της ΕΕΣΥΠ [ο οποίος ρυθμίζει τη λειτουργία της και, ιδίως, την εταιρική διακυβέρνηση, την πολιτική επενδύσεων και την πολιτική μερισμάτων, καθώς και τον “Μηχανισμό Συντονισμού”], και να εγκρίνει την πρόταση του ΔΣ για το στρατηγικό σχέδιο της ΕΕΣΥΠ, βάσει των γενικών στρατηγικών κατευθύνσεων του Υπουργού Οικονομικών. Κατ’ απόκλιση, όμως, από πάγια βασική αρχή του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών, η Γενική Συνέλευση της ΕΕΣΥΠ [το Ελληνικό Δημόσιο, ως ο μοναδικός μέτοχος, δια του Υπουργού Οικονομικών] δεν έχει την αποφασιστική εξουσία για τον διορισμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, του οργάνου δηλαδή το οποίο είναι υπεύθυνο για τη διοίκηση της ΕΕΣΥΠ και την επίτευξη των καταστατικών της σκοπών, έχει το τεκμήριο αρμοδιότητας για όλα τα θέματα που σχετίζονται με τη διαχείριση της Εταιρείας, εγκρίνει το επιχειρηματικό της σχέδιο, αποφασίζει για την πραγματοποίηση επενδύσεων και ασκεί τα δικαιώματα ψήφου της ΕΕΣΥΠ στις θυγατρικές της, διορίζοντας, μεταξύ άλλων, τα όργανα διοίκησης των λοιπών θυγατρικών, συνεπώς και τα όργανα διοίκησης της ΕΥΑΘ ΑΕ, η πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της οποίας ανήκει, κατά τα εκτεθέντα, στην ΕΕΣΥΠ. Η αρμοδιότητα της εκλογής και του διορισμού [καθώς και της ανάκλησης του διορισμού] των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΕΣΥΠ ανήκει στο Εποπτικό Συμβούλιο, συλλογικό πενταμελές όργανο. Τα μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου επιλέγονται: τα τρία από τον Υπουργό Οικονομικών, με τη σύμφωνη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας [ενεργούντων από κοινού], και τα άλλα δύο, στα οποία περιλαμβάνεται ο Πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας [ομοίως ενεργούντων από κοινού], με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Οικονομικών. Το Επο-

πτικό Συμβούλιο συνεδριάζει εν απαρτία μόνο όταν είναι παρόντα τέσσερα τουλάχιστον μέλη του και οι αποφάσεις του λαμβάνονται κατόπιν θετικής ψήφου τεσσάρων τουλάχιστον μελών. Στο όργανο αυτό ανατίθενται από τον νόμο, πέραν της εκλογής και του διορισμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΕΣΥΠ, καθώς και του διορισμού, μεταξύ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, του Προέδρου του και του Διευθύνοντος Συμβούλου, πολλές άλλες αρμοδιότητες, όπως: η εποπτεία του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΕΣΥΠ, η προσυπογραφή για οποιαδήποτε πρόταση τροποποίησης του Καταστατικού και του Εσωτερικού Κανονισμού της ΕΕΣΥΠ, η προσυπογραφή για την επαναμεταβίβαση στο Δημόσιο περιουσιακών στοιχείων μεταβιbasθέντων στην ΕΕΣΥΠ. Τέλος, στον ν. 4549/2018, με τον οποίο κυρώθηκε, εν σχεδίο, σύμβαση για την προσχώρηση της ΕΕΣΥΠ, ως συμβαλλόμενου μέρους, στη Σύμβαση χρηματοδοτικής διευκόλυνσης και για την τροποποίηση της Σύμβασης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, ενόψει και της προσχώρησης της ΕΕΣΥΠ [άρθρο 109 παρ. 2], παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Οικονομικών και στον Πρόεδρο του ΔΣ της ΕΕΣΥΠ να υπογράψουν την εν σχεδίο κυρωθείσα τροποποιητική σύμβαση, αλλά και τις τυχόν αναγκαίες τροποποιήσεις και συμπληρώσεις της, καθώς και κάθε έγγραφο σχετικό με τη σύμβαση [άρθρο 109 παρ. 1]. Στην ως άνω δε Τροποποιητική Σύμβαση αναγνωρίζεται ρητώς ότι η συσταθείσα με τον ν. 4389/2016 ΕΕΣΥΠ ΑΕ είναι η περιγραφόμενη στη Δήλωση της Συνόδου Κορυφής της Ευρωζώνης “οντότητα”, ότι η ΕΕΣΥΠ προσχωρεί στη Σύμβαση χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, όπως τροποποιείται, και δεσμεύεται από αυτήν, ότι η Ελληνική Δημοκρατία αναλαμβάνει την δέσμευση να πραγματοποιήσει όλες τις απαιτούμενες αλλαγές στον ν. 4389/2016 ή σε άλλους νόμους, προκειμένου να εφαρμοσθούν πλήρως οι απορρέουσες από τη Σύμβαση υποχρεώσεις του Κράτους και της ΕΕΣΥΠ, καθώς και την περαιτέρω δέσμευση ότι οποιαδήποτε τροποποίηση της οικείας νομοθεσίας ή του Εσωτερικού Κανονισμού της ΕΕΣΥΠ δεν θα θίγει τα δικαιώματα ή τα συμφέροντα του ΕΜΣ. Προβλέπεται, επίσης, δέσμευση της ΕΕΣΥΠ να ασκεί η ίδια και οι θυγατρικές της εταιρείες όλα τα νόμιμα δικαιώματα “κατά τη συνήθη πορεία της επιχειρηματικής [τους] δραστηριότητας”, η υποχρέωση του Κράτους να παρέχει στον ΕΜΣ όλες τις στρατηγικές κατευθύνσεις του Υπουργού Οικονομικών για την κατάρτιση του στρατηγικού σχεδίου της ΕΕΣΥΠ, καθώς και κάθε στρατηγικό σχέδιο, η υποχρέωση της ΕΕΣΥΠ να κοινοποιεί στον ΕΜΣ οποιαδήποτε πρόταση υποβάλλεται στη ΓΣ από το ΔΣ και έχει σχέση με διανομή μερίσματος. Περαιτέρω, ρυθμίζονται ειδικώς τα σχετικά με την άνευ όρων εγγύηση που παρέχεται από την ΕΕΣΥΠ στον ΕΜΣ, για την έγκαιρη και προσήκουσα εκπλήρωση των υποχρεώσεων του Κράτους [βλ. ΣτΕ 191/2022 σκ. 36].

6. Με την ανωτέρω 191/2022 απόφαση του Δικαστηρίου, ενόψει των διατάξεων των άρθρων 5 παρ. 5 και 21 παρ. 3 του Συντάγματος και των κριθέντων με την 1906/2014 απόφαση της Ολομελείας του, με την οποία ακυρώθηκε η 206/25.4.2012 (Β΄ 1363/26.4.2012) πράξη της Διοικητικής Επιτροπής Αναδιαρθρώσεων και Αποκρατικοποιήσεων, καθ’ ο μέρος με την πράξη αυτή μεταβιbasθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο στην εταιρεία “Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) ΑΕ”, με σκοπό την διάθεση σε ιδιώτες επενδυτές χάριν της ενισχύσεως των δημοσίων εσόδων και της εξυπηρετήσεως

του δημοσίου χρέους, μετοχές της ΕΥΔΑΠ ΑΕ που αντιστοιχούσαν σε ποσοστό 34,033% του μετοχικού κεφαλαίου, έγιναν, περαιτέρω, δεκτά τα ακόλουθα: “[Y]πό συνθήκες παροχής των υπηρεσιών [ύδρευσης και αποχέτευσης στον πληθυσμό της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης] μονοπωλιακώς, από δίκτυα που είναι μοναδικά στην περιοχή και την ευθύνη των οποίων έχει η ΕΥΑΘ ΑΕ, ως ο παρέχων τις υπηρεσίες αυτές δυνάμει σύμβασης παραχώρησης φορέας, είναι συνταγματικώς επιβεβλημένος ο έλεγχος της ΕΥΑΘ ΑΕ από το Ελληνικό Δημόσιο, όχι απλώς με την άσκηση εποπτείας επ’ αυτής, αλλά και διά του μετοχικού της κεφαλαίου. Καθόσον, μόνον εάν το Ελληνικό Δημόσιο διατηρεί κατ’ ουσίαν την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της δημόσιας αυτής επιχείρησης, η οποία παρέχει, υπό τις ανωτέρω συνθήκες, υπηρεσίες κοινής ωφέλειας απολύτως ζωτικής σημασίας για τον πληθυσμό της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης, εξασφαλίζονται τόσο τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα του Δημοσίου επί της ΕΥΑΘ ΑΕ, όσο και η εκλογή της πλειοψηφίας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης από το κατέχον την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της Δημόσιας. Δια της κατοχής από το Δημόσιο της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου της δημόσιας επιχείρησης ΕΥΑΘ ΑΕ τεκμαίρεται, κατ’ αρχήν, ότι διασφαλίζεται η διαχείρισή της σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Σύνταγμα ως προς την παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας ... Όπως συνάγεται ... από τις ίδιες συνταγματικές διατάξεις, ανεξαρτήτως εάν η συμμετοχή του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο της ΕΥΑΘ δύναται να είναι και έμμεση, δια της παρεμβολής άλλου νομικού προσώπου, πάντως το Δημόσιο, με την κατοχή του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ και την διαχείριση της δημόσιας αυτής επιχείρησης, δεν επιτρέπεται να επιδιώκει, προεχόντως ή παραλλήλως, οικονομικούς ή άλλους σκοπούς, έστω και υπαγορευόμενους από το ευρύτερο δημόσιο συμφέρον, όταν οι σκοποί αυτοί ανταγωνίζονται ή θέτουν σε κίνδυνο την αξιόλογη αδιάλειπτη και υψηλής ποιότητας παροχή των, ζωτικής σημασίας για το κοινωνικό σύνολο, ως άνω υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης” [βλ. ΣτΕ 191/2022 σκ. 37]. Με βάση τους διατυπωθέντες ανωτέρω συνταγματικούς κανόνες, η Ολομέλεια έκρινε ότι η μεταβίβαση, δυνάμει του ν. 4389/2016, από το Δημόσιο στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ ποσοστού μεγαλύτερου του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 5 και 21 παρ. 3 του Συντάγματος. Καθόσον το Δημόσιο, καίτοι είναι ο μοναδικός μέτοχος της ΕΕΣΥΠ ΑΕ, δεν ασκεί έλεγχο επί του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΕΣΥΠ [που κατέχει την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ] και δεν πληρούται, ως εκ τούτου, η συνταγματική προϋπόθεση σύμφωνα με την οποία είναι επιβεβλημένος ο έλεγχος της ΕΥΑΘ ΑΕ από το Ελληνικό Δημόσιο, όχι απλώς με την άσκηση εποπτείας επ’ αυτής, αλλά και δια του μετοχικού της κεφαλαίου· επιπροσθέτως δε, η ΕΕΣΥΠ ΑΕ, νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου παρεμβαλλόμενο μεταξύ του Δημοσίου και της ΕΥΑΘ ΑΕ, επιδιώκει, προεχόντως, σκοπούς ταμειακούς και ταμειευτικούς, με τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας προσιδιάζοντα στην εξυπηρέτηση των σκοπών αυτών”. Ειδικότερα, κατά τα κριθέντα: (Α) Όπως συνάγεται από τις διατάξεις των νόμων 4336/2015, 4389/2016 και 4549/2018, “που αποτελούν ενιαίο και αδιάσπαστο σύνολο”, σκοπός της ΕΕΣΥΠ ΑΕ είναι η “διαχείριση και αξιοποίηση, κατά τρόπο επικερδή για την Εταιρεία και με πρόσφορες προς τούτο μεθόδους, των μεταβιβασθέντων σε αυτήν περιου-

σιακών στοιχείων του Δημοσίου”, ώστε τα κέρδη από τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου της να διατίθενται, υποχρεωτικά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον καταστατικό της νόμο. “Ο ως άνω ταμειακός και ταμειευτικός, προεχόντως, σκοπός της ΕΕΣΥΠ ΑΕ ... ώστε να εξοικονομηθούν πόροι για την αποπληρωμή των δανειακών υποχρεώσεων της Ελλάδας και για την υλοποίηση αναπτυξιακής-επενδυτικής πολιτικής, εξαγγέλλεται ρητώς στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4389/2016, στοιχεί προς τα οριζόμενα στο άρθρο 3 του ν. 4336/2015 περί δημιουργίας ‘ανεξάρτητου Ταμείου’ ... επιβεβαιώνεται δε με τις διατάξεις του άρθρου 109 του ν. 4549/2018 και την κυρωθείσα, με τον νόμο αυτό, τροποποίηση της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης ... [Ο] ν. 4389/2016 οργανώνει την ΕΕΣΥΠ ως ιδιότυπο νομικό πρόσωπο ... στο οποίο το Δημόσιο, ενεργώντας ως fiscus, μεταβιβάζει περιουσιακά του στοιχεία, υπολαμβάνοντας ότι ανήκουν στην ιδιωτική του περιουσία, προκειμένου η Εταιρεία αυτή ‘συμμετοχών και παρουσίας’ [corporation of assets and participations] να τα διαχειρισθεί επαγγελματικά και επιχειρηματικά προς επίτευξη του μέγιστου οικονομικού αποτελέσματος από την εκμετάλλευσή τους με ποικίλους τρόπους. Η ΕΕΣΥΠ ΑΕ διαχειρίζεται, εκ του νόμου, και την μεταβιβαθείσα σε αυτήν ... ΕΥΑΘ ΑΕ στο πλαίσιο των προαναφερθεισών επιδιώξεων και συναφών ρυθμίσεων, κατά τον πλέον πρόσφορο για την επίτευξη των καταστατικών σκοπών της ΕΕΣΥΠ τρόπο, με τον εντεύθεν αποδεκτό από τον νομοθέτη κίνδυνο η διαχείριση, υπό περιστάσεις, να είναι δυνατόν να αποβαίνει εις βάρος της ποιότητας, της καθολικότητας ή της προσιτής τιμής των παρεχομένων από την ΕΥΑΘ ΑΕ υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης. Καθόσον ... η ΕΕΣΥΠ, συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης και παρέχουσα εγγύηση στον ΕΜΣ για την έγκαιρη και προσήκουσα εξόφληση της χρηματοδοτικής του συνδρομής, με τις εντεύθεν δεσμεύσεις, οφείλει μεν να λαμβάνει υπόψη, κατά την διαχείριση και αξιοποίηση της ... ΕΥΑΘ ΑΕ, τις υποχρεώσεις που συνδέονται με την παροχή των ζωτικής σημασίας για το κοινωνικό σύνολο υπηρεσιών· οι υποχρεώσεις της, όμως, αυτές ... εξυπηρετούνται στον βαθμό που εναρμονίζονται με τους γενικούς καταστατικούς σκοπούς της ΕΕΣΥΠ ... και με τις προβλεπόμενες προς επίτευξη των γενικών αυτών καταστατικών σκοπών μεθόδους ... Η ΕΥΑΘ ΑΕ, λειτουργούσα ως θυγατρική της ΕΕΣΥΠ στο προαναφερθέν πλαίσιο κανόνων ... τελεί πλέον μόνο υπό την εποπτεία του Ελληνικού Δημοσίου και όχι υπό τον έλεγχό του, μέσω της κατοχής της πλειοψηφίας του μετοχικού [της] κεφαλαίου, όπως απαιτείται εκ του Συντάγματος”. (Β) Για τους λόγους που εκτίθενται αναλυτικά στην απόφαση [ορισμός του ΔΣ της ΕΕΣΥΠ ΑΕ από το Εποπτικό Συμβούλιο, τρόπος ορισμού μελών Εποπτικού Συμβουλίου, αρμοδιότητες Εποπτικού Συμβουλίου], με τις ρυθμίσεις του ν. 4389/2016 [άρθρα 190, 191 και 192] δεν διασφαλίζεται ο πλήρης έλεγχος του Ελληνικού Δημοσίου επί του Διοικητικού Συμβουλίου της μητρικής ΕΕΣΥΠ, η οποία κατέχει ποσοστό μεγαλύτερο του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της θυγατρικής της ΕΥΑΘ. (Γ) “Δεν διασφαλίζουν επαρκώς τον έλεγχο του Ελληνικού Δημοσίου, διά του Υπουργού Οικονομικών, επί της ΕΕΣΥΠ και της θυγατρικής της ΕΥΑΘ ούτε οι διατάξεις του ν. 4389/2016, που προβλέπουν ότι ο Εσωτερικός Κανονισμός της ΕΕΣΥΠ ... υιοθετείται από την ΓΣ ... ότι η ΓΣ εγκρίνει την πρόταση του ΔΣ για το στρατηγικό σχέδιο της ΕΕΣΥΠ, βάσει των γενικών στρατηγικών κατευθύνσεων του Υπουργού Οικονομικών ... και ότι το

ΔΣ της ΕΕΣΥΠ, κατά την έγκριση του επιχειρηματικού της σχεδίου, βασίζεται στο στρατηγικό σχέδιο της Εταιρείας, αποφασίζει για τις επενδύσεις βάσει του Εσωτερικού Κανονισμού και λαμβάνει εν γένει υπόψη τον Εσωτερικό Κανονισμό κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του ... Και τούτο διότι ο Εσωτερικός Κανονισμός και το Στρατηγικό Σχέδιο της ΕΕΣΥΠ, αφενός, απαγορεύεται ... να θίγουν τα δικαιώματα ή τα συμφέροντα του ΕΜΣ, οφείλουν, δηλαδή, να συνάδουν με τον προέχοντα καταστατικό σκοπό της ΕΕΣΥΠ, και, αφετέρου, διαγράφουν ένα γενικό μόνο πλαίσιο αρχών και κατευθύνσεων για τις ενέργειες του Διοικητικού Συμβουλίου, χωρίς να έχουν τον χαρακτήρα διοικητικών πράξεων, με συγκεκριμένο δεσμευτικό ρυθμιστικό περιεχόμενο”. (Δ) “[Ε]νόψει του ανωτέρω σκοπού της ΕΕΣΥΠ, η επίτευξη του οποίου επιδιώκεται με ιδιωτικοοικονομικά μέσα, ο ν. 4389/2016 δεν θεσπίζει [άλλωστε] οποιαδήποτε διοικητική διαδικασία, ιδρύουσα αρμοδιότητα του Ελληνικού Δημοσίου να παρεμβαίνει προληπτικά ή κατασταλτικά, με την έκδοση εκτελεστών διοικητικών πράξεων, σε θέματα διοίκησης και διαχείρισης από την ΕΕΣΥΠ ΑΕ των περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής της ΕΥΑΘ ΑΕ ή στη διαμόρφωση από την ΕΕΣΥΠ της πολιτικής της ΕΥΑΘ, ώστε να δύναται να θεωρηθεί ότι το Δημόσιο διασφαλίζει, κατ’ ενάσκηση δημόσιας εξουσίας, τη διαφύλαξη των συνταγματικών εγγυήσεων, οι οποίες κατά τη νομολογία περιβάλλουν την ζωτικής σημασίας υπηρεσία της ύδρευσης, σε περίπτωση που οι εγγυήσεις αυτές τίθενται σε διακινδύνευση προς εκπλήρωση των καταστατικών σκοπών της ΕΕΣΥΠ”. (Ε) “Επομένως, ο ν. 4389/2016, καθ’ ο μέρος προβλέπει την μεταβίβαση στην ΕΕΣΥΠ ποσοστού [μεγαλύτερου του 50%] του μετοχικού κεφαλαίου της δημόσιας επιχείρησης ΕΥΑΘ ΑΕ, αντίκειται στα άρθρα 5 παρ. 5 και 21 παρ. 3 του Συντάγματος ... ακόμη και υπό την εκδοχή ότι ... το ποσοστό που κατέχει η ΕΕΣΥΠ δεν δύναται να το μεταβιβάσει σε ιδιώτες ...” [βλ. ΣτΕ 190/2022 σκ. 38].

7. Ακολούθως, με την απόφαση της Ολομελείας, λόγω της διαγνωσθείσης ως άνω αντίθεσης του ν. 4389/2016 προς το Σύνταγμα, καθ’ ο μέρος ο νόμος αυτός προβλέπει στο άρθρο 197 [όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 380 παρ. 9 του ν. 4512/2018] την μεταβίβαση από 1.1.2018 στην ΕΕΣΥΠ ποσοστού 50,003% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΔΑΠ ΑΕ, ακυρώθηκαν οι υπ’ αριθμ. ΜΑΔΚΑΕΣ 0000692 ΕΞ 2018/20.3.2018 και ΜΑΔΚΑΕΣ 0000689 ΕΞ 2018/20.3.2018 πράξεις του Προϊσταμένου της Μονάδας Αποκρατικοποιήσεων, Διαχείρισης Κινητών Αξιών και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού του Υπουργείου Οικονομικών. Με την ΜΑΔΚΑΕΣ 0000692 ΕΞ 2018/20.3.2018 πράξη, η από 20.3.2018 αίτηση του Υπουργού Οικονομικών [συνυπογραφόμενη από εκπρόσωπο της ΕΕΣΥΠ ΑΕ], για την καταχώριση στο Σύστημα Άυλων Τίτλων της ανωτέρω εξωχρηματιστηριακής μεταβίβασης μετοχών της ΕΥΑΘ ΑΕ από το Δημόσιο στην ΕΕΣΥΠ, διαβιβάσθηκε στη “Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ” [ΕΤΕ ΑΕ] και κοινοποιήθηκε στα νομικά πρόσωπα “Ελληνικά Χρηματιστήρια ΑΕ”, ΕΕΣΥΠ ΑΕ και ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ, στη συνέχεια δε η ΕΤΕ ΑΕ υπέβαλε την σχετική “αίτηση διενέργειας κινήσεων στο Σύστημα Άυλων Τίτλων του Κεντρικού Αποθετηρίου Αξιών”. Περαιτέρω, με την ΜΑΔΚΑΕΣ 0000689 ΕΞ 2018/20.3.2018 πράξη, διαβιβάσθηκε στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και στην ΕΥΑΘ ΑΕ και κοινοποιήθηκε στις ΕΕΣΥΠ ΑΕ και ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ, το προβλεπόμενο στις διατάξεις των άρθρων 9 επ. του ν.

3556/2007 (Α΄ 91) έντυπο γνωστοποίησης σημαντικών μεταβολών, ενόψει της ανωτέρω μεταβίβασης μετοχών κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου στην ΕΕΣΥΠ. Όπως κρίθηκε, η μεταβίβαση των μετοχών της δημόσιας επιχείρησης ΕΥΑΘ ΑΕ, τις οποίες κατέχει το Δημόσιο, προς την συσταθείσα με τον ν. 4389/2016 ΕΕΣΥΠ ΑΕ “επέρχεται μεν, κατά το άρθρο 197 παρ. 1 του νόμου αυτού, αυτοδικαίως από την 1.1.2018, χωρίς να προβλέπεται ως προϋπόθεση για τη μεταβίβαση η έκδοση διοικητικής πράξης, ορίζεται, όμως, ρητώς στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ότι πρέπει να πραγματοποιηθούν ‘όλες οι ενέργειες που απαιτούνται για την ολοκλήρωση των καταχωρίσεων της μεταβίβασης’. Περιλαμβάνεται δε στις απαιτούμενες ενέργειες, επί εταιρειών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών όπως η ΕΥΑΘ ΑΕ, ‘η καταχώριση της σχετικής μεταφοράς στο Σύστημα Άυλων Τίτλων’ ... καθώς και η ενημέρωση του εκδότη για τις επελθούσες μεταβολές στα κατεχόμενα ποσοστά του μετοχικού κεφαλαίου και στα δικαιώματα ψήφου”. Έγινε, συνεπώς, δεκτό ότι, ενόψει και των οριζομένων στο άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος, παραδεκτώς προσβάλλονται οι ΜΑΔΚΑ-ΕΣ 0000692 ΕΞ 2018/20.3.2018 και ΜΑΔΚΑΕΣ 0000689 ΕΞ 2018/20.3.2018 πράξεις [βλ. σχετικώς ΣτΕ 191/2022 σκ. 3, 7, 9-10 και 39]. Ακυρώθηκε, επίσης, ενόψει του ερείσματος και του περιεχομένου της, η 263/21.2.2018 απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αναδιάρθρωσεων και Αποκρατικοποιήσεων. Όπως ειδικότερα κρίθηκε: Με την 262/21.2.2018 απόφαση ανακαλούνται εν μέρει, από 1.1.2018, ήτοι από την έναρξη ισχύος του άρθρου 380 παρ. 9 ν. 4512/2018 με το οποίο μεταβιβάζονται αυτοδικαίως στην ΕΕΣΥΠ οι μετοχές κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου στις δημόσιες επιχειρήσεις, οι προγενέστερες 195/2011 και 206/2012 αποφάσεις της αυτής Διυπουργικής Επιτροπής και επαναμεταβιβάζονται από το ΤΑΙΠΕΔ στο Δημόσιο 14.520.000 και 3.630.001 μετοχές, αντιστοίχως, της ΕΥΑΘ ΑΕ. Η 263/21.2.2018 απόφαση επικαλείται στο προοίμιο, μεταξύ άλλων: τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 3986/2011 (Α΄ 152) περί ΤΑΙΠΕΔ, τον ν. 4336/2015 (γ) το από 20.12.2017 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αξιοποίησης (Asset Development Plan) του ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ, “[τ]ο γεγονός ότι [όπως προκύπτει από το προαναφερθέν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αξιοποίησης] ... το ΤΑΙΠΕΔ θα προβεί σε πώληση του 24% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ και ... από το πνεύμα της [απόφασης ΣτΕ 1906/2014 της Ολομελείας] ... προκύπτει ότι το Ελληνικό Δημόσιο είναι σκόπιμο να μην αποξενωθεί από την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ”. Η απόφαση περί μεταβίβασης από την ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ στο Δημόσιο μετοχών της ΕΥΑΘ ΑΕ εκδόθηκε “προκειμένου το μεταβιβαζόμενο, δυνάμει των επίμαχων ρυθμίσεων του ν. 4389/2016, στην ΕΕΣΥΠ ποσοστό του Δημοσίου να ανέρχεται στο 74,02% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ. Αποτελεί δε εκτελεστή διοικητική πράξη ... [και] παραδεκτώς προσβάλλεται από τους αιτούντες που αμφισβητούν τη συνταγματικότητα της μεταβίβασης των μετοχών της ανωτέρω δημόσιας επιχείρησης στην ΕΕΣΥΠ”. Περαιτέρω, κατά τα κριθέντα, “[δ]ιάφορο είναι το ζήτημα ότι η Διοίκηση οφείλει [μετά την ακύρωση της 263/21.2.2018 απόφασης της Διυπουργικής Επιτροπής] να εκδώσει πράξη για την μεταβίβαση από το ΤΑΙΠΕΔ στο Δημόσιο των ως άνω μετοχών της ΕΥΑΘ ΑΕ”, σύμφωνα με τις αποφάσεις ΣτΕ 1906/2014 και ΣτΕ 190/2022 [βλ. ΣτΕ 191/2022 σκ. 11, 28 και 39].

8. Μετά την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως δημοσιεύθηκε ο ν. 4964/2022 (Α' 150/30.7.2022). Με το άρθρο 114 του νόμου αυτού, που περιέχει "Ειδικές ρυθμίσεις για τις εταιρείες ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ", προστέθηκε στον προαναφερθέντα ν. 4389/2016 το ακόλουθο άρθρο 197Α: "1. Οι μετοχές των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ που μεταβιβάζονται στην εταιρεία δυνάμει της παρ. 1 του άρθρου 197 του παρόντος, είναι αμεταβίβαστες και ακατάσχετες. 2. Οποιαδήποτε απόφαση περί μεταβολής του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ δεν μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του ποσοστού συμμετοχής της ΕΕΣΥΠ στις εταιρείες αυτές και απώλεια της απόλυτης πλειοψηφίας της επί του μετοχικού κεφαλαίου των εν λόγω εταιρειών. Απόφαση που τυχόν επιφέρει τις συνέπειες του προηγούμενου εδαφίου είναι άκυρη και δεν παράγει έννομα αποτελέσματα. 3. Η ΕΕΣΥΠ ασκεί τα δικαιώματα ψήφου στις γενικές συνελεύσεις των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ για τις μετοχές που έχουν μεταβιβαστεί δυνάμει της παρ. 1 του άρθρου 197 κατόπιν προηγούμενης έγκρισης από τη γενική συνέλευση του μοναδικού μετόχου της ΕΕΣΥΠ, δηλαδή του ελληνικού Δημοσίου. 4. Η ΕΕΣΥΠ προτείνει στη γενική συνέλευση των μετόχων των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ τα προς εκλογή μέλη του διοικητικού συμβουλίου τους, ως μέτοχος πλειοψηφίας, κατόπιν προηγούμενης έγκρισης από τη Γενική Συνέλευση του μοναδικού μετόχου της ελληνικού Δημοσίου. Η διάταξη του δευτέρου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 197 δεν θίγεται από τη ρύθμιση του πρώτου εδαφίου της παρούσας. Τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των δύο παραπάνω εταιρειών που αποκτούν την ιδιότητα αυτή μετά από πρόταση της ΕΕΣΥΠ με βάση την παραπάνω διαδικασία, ενεργούν εντός του πλαισίου που θέτουν η παρ. 5 του άρθρου 5 και η παρ. 3 του άρθρου 21 του Συντάγματος για την διαρκή παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης προς το κοινωνικό σύνολο. 5. Η γενική συνέλευση του μοναδικού μετόχου της εταιρείας, Ελληνικού Δημοσίου, δύναται, πλην των στρατηγικών κατευθύνσεων που προβλέπονται στην περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 190, να απευθύνει στην εταιρεία και δεσμευτικές έγγραφες οδηγίες ή συστάσεις σχετικά με θέματα διαχείρισης των συμμετοχών του Δημοσίου στις εταιρείες ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ. 6. Η ΕΕΣΥΠ έχει υποχρέωση, κατά τη διαχείριση των συμμετοχών της στις εταιρείες ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ να συμβάλλει ουσιαστικά στην εκπλήρωση της συνταγματικής υποχρέωσης του κράτους για αδιάλειπτη και υψηλής ποιότητας παροχή στο κοινωνικό σύνολο υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης". Με το άρθρο 115 του ίδιου νόμου, υπό τον τίτλο "Ρύθμιση θεμάτων για τη μεταβίβαση από το Δημόσιο στην ΕΕΣΥΠ μετοχών των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ", ορίστηκαν τα εξής: "1. Η μεταβίβαση προς την ΕΕΣΥΠ ΑΕ των μετοχών των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, κυριότητας του ελληνικού δημοσίου, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 197 του ν. 4389/2016 (Α' 94), θεωρείται από της ισχύος του παρόντος σύννομη και ισχυρή ως προς όλες τις συνέπειες. Επανάληψη των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία ενεργειών και διαδικασιών που προηγούνται ή έπονται της μεταβίβασης των ανωτέρω μετοχών στην ΕΕΣΥΠ και συνάπτονται με αυτήν δεν απαιτείται. 2. Αναγνωρίζονται ως έγκυρες και σύννομες όλες οι πράξεις και αποφάσεις, οι οποίες έλαβαν χώρα μετά τη μεταβίβαση προς την ΕΕΣΥΠ ΑΕ των μετοχών των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ κυριότητας του ελληνικού δημοσίου, βάσει της παρ. 1 του άρθρου 197 του ν. 4389/2016, και

μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος: α. των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, β. της εταιρείας ΕΕΣΥΠ ΑΕ σχετικά με τη διοίκηση και διαχείριση των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, καθώς και την είσπραξη και διανομή εκ μέρους της των κερδών που αντιστοιχούν στο χαρτοφυλάκιο μετοχών των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ. 3. Η αναγνώριση του έγκυρου και σύννομου, κατά την παρ. 2, αφορά σε αμφισβητήσεις πράξεων και αποφάσεων των εταιρειών ΕΕΣΥΠ ΑΕ, ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ που συνάπτονται αποκλειστικά με τη νομιμότητα κατοχής εκ μέρους της ΕΕΣΥΠ ΑΕ της πλειοψηφίας των μετοχών των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ, καθώς και την άσκηση των δικαιωμάτων που ανήκουν στην ΕΕΣΥΠ ως μέτοχο που κατέχει την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών αυτών”. Κατά το άρθρο 201 του αυτού νόμου, η ισχύς του αρχίζει από την δημοσίευσή του στην ΕτΚ [30.7.2022], “εκτός αν άλλως ορίζεται σε επιμέρους διατάξεις του”. Στην “ανάλυση συνεπειών ρύθμισης”, που συνοδεύει το οικείο σχέδιο νόμου και αποτελεί την “αιτιολογική έκθεση” των ως άνω διατάξεων, διαλαμβάνονται τα εξής: “α. Με τις διατάξεις [αυτές] επιδιώκεται η συμμόρφωση του Ελληνικού Δημοσίου προς τις υπ’ αριθμ. 190/2022 και 191/2022 αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας (Ολ) ... Η απαίτηση ελέγχου από το Δημόσιο των εταιρειών [ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ], με την κατοχή εκ μέρους αυτού άμεσα της πλειοψηφίας του μετοχικού τους κεφαλαίου, κατά την αιτιολογική βάση των ανωτέρω αποφάσεων, αποτελεί έναν αποτελεσματικό τρόπο ελέγχου των εταιρειών αυτών, προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης με τα [αναγκαία] χαρακτηριστικά, πράγμα το οποίο δεν επιτυγχάνεται με τη μεταβίβαση στην ΕΕΣΥΠ της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών αυτών. Με τον τρόπο αυτό ελέγχου των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ που υιοθετούν οι υπόψη αποφάσεις, το Συμβούλιο της Επικρατείας αποσκοπεί στη διασφάλιση της εκπλήρωσης εκ μέρους του κράτους της συνταγματικά επιβαλλόμενης υποχρέωσής του, όπως αυτή προκύπτει από τα άρθρα 5 παρ. 5 και 21 παρ. 3 του Συντάγματος, για παροχή στο κοινωνικό σύνολο υπηρεσιών κοινής ωφέλειας απολύτως ζωτικής σημασίας και εν προκειμένω υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης στους κατοίκους της Αττικής και της Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα. Η υιοθέτηση εκ μέρους των ως άνω αποφάσεων του συγκεκριμένου τρόπου ελέγχου εκ μέρους του κράτους των ως άνω εταιρειών, δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εμπόδιο για τον νομοθέτη στο να επιλέξει έναν διαφορετικό τρόπο ελέγχου από το κράτος των υπόψη εταιρειών, υπό την προϋπόθεση ότι ο τρόπος αυτός ελέγχου διασφαλίζει στον ίδιο βαθμό με τον υιοθετούμενο από τις δικαστικές αυτές αποφάσεις την παροχή προς το κοινωνικό σύνολο υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης με τα ίδια ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά, τα οποία επιβάλ[λ]ουν οι προαναφερόμενες συνταγματικές διατάξεις. Διαφορετική εκδοχή θα προσέκρουε στην αρχή [της] διακρίσεως των λειτουργιών, δοθέντος ότι ο νομοθέτης θα στερούνταν από τη δυνατότητα ουσιαστικής επιλογής νομοθετικών λύσεων, των οποίων τη νομιμότητα, αυτονόητα, αρμόδια να κρίνει τελικά είναι η δικαστική εξουσία. Τούτο ισχύει και στις περιπτώσεις των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, όπου η σύσταση της ΕΕΣΥΠ και η μεταβίβαση προς αυτήν εκ μέρους του Δημοσίου της πλειοψηφίας των μετοχών των εταιρειών που αυτό διατηρούσε στην ιδιοκτησία του με σκοπό την ιδιωτικοποίησή τους, αποτελεί διεθνή υπο-

χρέωση της χώρας νομοθετικά θεσμοθετημένη με τις διατάξεις των ν. 4336/2015 (παρ. Γ , περ. 4, υποπερ. 4.4.) και 4389/2016 (άρθρα 184 και επ.) από την οποία (υποχρέωση) δεν μπορεί να υπαναχωρήσει μονομερώς. β. Ο τρόπος διοίκησης της ΕΕΣΥΠ έχει υβριδικά χαρακτηριστικά κυρίως λόγω της συγκρότησης και των αρμοδιοτήτων του Εποπτικού Συμβουλίου που περιορίζει τις αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης και συνιστά απόκλιση από τη νομοθεσία περί ανωνύμων εταιρειών και εταιρικής διακυβέρνησης. Με τις προτεινόμενες διατάξεις, σε συμμόρφωση με τις προαναφερόμενες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, αίρεται η απόκλιση αυτή ως προς τις εταιρείες ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, που ανήκουν στο χαρτοφυλάκιο της ΕΕΣΥΠ ως θυγατρικές της εταιρείας λόγω του ιδιαίτερου αντικειμένου τους που συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης. Ισχύουν συνεπώς ως προς τη σχέση των δυο αυτών θυγατρικών εταιρειών με την ΕΕΣΥΠ οι γενικοί κανόνες λειτουργίας των ανωνύμων εταιρειών που καθορίζουν τις αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης. γ. Η διοίκηση και διαχείριση των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ μετά την πλειοψηφία της πλειοψηφίας του μετοχικού τους κεφαλαίου στην ΕΕΣΥΠ και μέχρι σήμερα δεν εξέτρεψε ούτε διαφοροποίησε τον κοινωνικό ρόλο των εταιρειών αυτών ... γεγονός το οποίο δεν αμφισβητήθηκε ούτε από τις προαναφερόμενες υπ' αριθμ. 190 και 191/2022 αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας και, βεβαίως, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ούτε από το Ελληνικό Δημόσιο. Περαιτέρω, η συνταγματική υποχρέωση του κράτους για παροχή στους πολίτες μέσω των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης υπό τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά που προδιαγράφουν οι ως άνω αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας εκπληρώνεται, θεσμικά, απολύτως με τις εισαγόμενες διατάξεις. Ως εκ τούτου, κρίνεται απαραίτητο για λόγους ασφάλειας δικαίου και των συναλλαγών, όπως οι πράξεις και αποφάσεις των οργάνων των ως άνω εταιρειών θεωρηθούν μέχρι την έναρξη ισχύος των διατάξεων αυτών ως νόμιμες και ισχυρές για την περίπτωση και μόνο που θα μπορούσε να αμφισβητηθεί η νομιμότητα και η ισχύς τους εξαιτίας αμφισβήτησης της νομιμότητας κατοχής εκ μέρους της ΕΕΣΥΠ της πλειοψηφίας των μετοχών των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, καθώς και της άσκησης των δικαιωμάτων που ανήκουν στην ΕΕΣΥΠ ως μετόχου που κατέχει την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών αυτών. Για τον ίδιο λόγο προβλέπεται ότι δεν είναι απαραίτητη, μετά τη δημοσίευση των ως άνω αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας, η επανάληψη των εν γένει ενεργειών και διαδικασιών που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία και συνάπτονται με τη μεταβίβαση των μετοχών των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ, ιδιοκτησίας του Δημοσίου, προς την ΕΕΣΥΠ, είτε αυτές (ενέργειες και διαδικασίες) προηγούνται (όπως λ.χ. λήψη απόφασης από συλλογικό υπουργικό όργανο) είτε έπονται αυτής (όπως λ.χ. η υποβολή γνωστοποιήσεων στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς)". Περαιτέρω, στην κατ' άρθρο ανάλυση των εισαγομένων ρυθμίσεων αναφέρονται τα εξής για τα άρθρα 114 και 115 του ν. 4964/2022 [άρθρα 119 και 120, αντιστοίχως, στο σχέδιο νόμου]: "[Δ]ιασφαλίζεται το αμεταβίβαστο και ακατάσχετο των μετοχών των εταιρειών [ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ] και ... ενισχύεται ο ρόλος της Γενικής Συνέλευσης της ΕΕΣΥΠ ... υπό την έννοια ότι αποκτά αποφασιστικό έλεγχο (αποκτά εγκριτική εξουσία) κατά την άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου στις Γενικές Συνελεύσεις των εται-

ρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ. Επίσης, και η πρόταση της ΕΕΣΥΠ προς τη Γενική Συνέλευση των μετόχων των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ υπόκειται στην έγκριση του μοναδικού μετόχου της ΕΕΣΥΠ, δηλαδή του Ελληνικού Δημοσίου. Πέραν τούτων αναγνωρίζεται ρητά το δικαίωμα στο Ελληνικό Δημόσιο, ως μοναδικό μέτοχο της ΕΕΣΥΠ, να απευθύνει προς αυτήν και δεσμευτικές έγγραφες οδηγίες ή συστάσεις σχετικά με τη διαχείριση των συμμετοχών της στις ως άνω εταιρείες. Ορίζεται επιπλέον ρητά ότι τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ οφείλουν να ενεργούν στο πλαίσιο των άρθρων 5 παρ. 5 και 21 παρ. 3 του Συντάγματος ... Η ίδια υποχρέωση θεσπίζεται και για την ΕΕΣΥΠ ... [Ε]πιδιώκεται από της ισχύος των εισαγομένων διατάξεων και υπό το καθεστώς των νέων ρυθμίσεων να καταστεί ισχυρά για το μέλλον η μεταβίβαση προς την ΕΕΣΥΠ ... των μετοχών ιδιοκτησίας του [Δημοσίου] των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ, χωρίς την επανάληψη των σχετικών ενεργειών και διαδικασιών που επιβάλλουν οι κείμενες διατάξεις. Για λόγους ασφάλειας δικαίου και των συναλλαγών κρίνεται σκόπιμο να θεωρηθούν ως έγκυρες και σύννομες οι πράξεις και αποφάσεις των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ που έχουν ληφθεί μετά τη μεταβίβαση των εταιρειών αυτών από το Δημόσιο στην ΕΕΣΥΠ, καθώς και οι πράξεις και αποφάσεις της εταιρείας αυτής ως προς τη διοίκηση και διαχείριση των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ ...”.

9. Προς αντίκρουση της κρινόμενης αιτήσεως, κατατέθηκαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας τα ΑΠ 122291 ΕΞ 2022/31.8.2022, ΑΠ 129489 ΕΞ 2022/13.9.2022 και ΑΠ 135142 ΕΞ 2022/20.9.2022 έγγραφα του Υπουργείου Οικονομικών και το από 20.9.2022 υπόμνημα του Δημοσίου. Όπως υποστηρίζει το Δημόσιο: Με τα προαναφερθέντα άρθρα 114 και 115 του ν. 4964/2022 “εισάγεται ειδικό καθεστώς για τις μετοχές των ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ που ... έχουν μεταβιβασθεί στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ, προς εναρμόνιση με την συνταγματική τάξη και την υλοποίηση της 191/2022 αποφάσεως της Ολομελείας ... Με τις διατάξεις του ν. 4964/2022 θεσπίζονται ειδικότερες διαδικασίες ελέγχου-διακυβέρνησης, με σκοπό να αποκτηθεί από το Ελληνικό Δημόσιο ο έλεγχος της εταιρείας ΕΥΑΘ με ισοδύναμα μέτρα που αποτελούν νομικό υποκατάστατο της απαιτούμενης ... κατοχής εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου της απόλυτης πλειοψηφίας των μετοχών της ΕΥΑΘ. Συγκεκριμένα ... (α) Οι μετοχές που κατέχει η ΕΕΣΥΠ στην εταιρεία ΕΥΑΘ είναι αμεταβίβαστες και ακατάσχετες ... (β) Η ΕΕΣΥΠ δεν μπορεί να απολέσει την απόλυτη πλειοψηφία της επί του μετοχικού κεφαλαίου [της ΕΥΑΘ] .. (γ) Η άσκηση του δικαιώματος ψήφου στις γενικές συνελεύσεις των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ θα γίνεται από την ΕΕΣΥΠ κατόπιν έγκρισης από το Δημόσιο ως μοναδικό μέτοχο της ΕΕΣΥΠ ... Με τον τρόπο αυτό εκδηλώνεται ο έλεγχος του Δημοσίου ... όπως και στην περίπτωση που θα κατείχε απευθείας την απόλυτη πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ. (δ) Τα προτεινόμενα από την ΕΕΣΥΠ προς εκλογή μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου [της ΕΥΑΘ ΑΕ] τυγχάνουν προηγούμενης έγκρισης από το Δημόσιο ... (ε) Το Δημόσιο δύναται να απευθύνει και δεσμευτικές έγγραφες οδηγίες ή συστάσεις σχετικά με θέματα της διαχείρισης συμμετοχών της ΕΕΣΥΠ [στην ΕΥΑΘ] ...”. Κατά τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς, με τις ρυθμίσεις του άρθρου 114 του ν. 4964/2022 “το Δημόσιο αποκτά πλήρη έλεγχο της μερισματικής πολιτικής της ΕΥΔΑΠ”, εφόσον η από-

φαση στη ΓΣ της ΕΥΑΘ ΑΕ ως προς τα διανεμητέα μερίσματα “υπόκειται στην προηγούμενη έγκριση του Δημοσίου”. Περαιτέρω δε, η αναγνώριση της εγκυρότητας των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων και των οργάνων διοικήσεως των ΕΕΣΥΠ ΑΕ, ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ με τις διατάξεις του άρθρου 115 του ν. 4964/2022 διασφαλίζει την αξία της μετοχής τους, και επομένως την προστασία της περιουσίας του Δημοσίου· ειδικότερα, εξασφαλίζεται η σταθερότητα στη μετοχική σύνθεση των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ, που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, η συνέχεια των εταιρικών οργάνων, η ομαλή λειτουργία των εταιρειών, η προστασία των επενδυτών και η ασφάλεια των συναλλαγών όλων των ενδιαφερομένων.

10. Οι αιτούντες, ενόψει των διατάξεων του ν. 4964/2022 [δημοσιευθέντος, κατά τα ανωτέρω, μετά την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως], κατέθεσαν στις 14.9.2022 υπόμνημα, με το οποίο υποστηρίζουν τα ακόλουθα: Η Διοίκηση προς συμμόρφωση στην ακυρωτική απόφαση όφειλε να μεταβιβάσει ποσοστό μεγαλύτερο του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ, ήτοι τουλάχιστον την πλειοψηφία, στο Ελληνικό Δημόσιο, ώστε αυτό -και όχι η ΕΕΣΥΠ ΑΕ- να είναι ο άμεσος μέτοχος της δημόσιας επιχείρησης. Με τις ρυθμίσεις, όμως, του ν. 4964/2022, η ΕΕΣΥΠ εξακολουθεί να έχει την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου των δημοσίων επιχειρήσεων ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, διατηρούνται δε, τόσο ο ειδικός ταμειακός και ταμειευτικός σκοπός του “Υπερταμείου”, όσο και οι αρμοδιότητες του Εποπτικού Συμβουλίου του, κατά παράβαση των κριθέντων με την απόφαση της Ολομελείας· περαιτέρω: (α) ρητώς ορίζεται στον νέο νόμο ότι η μεταβίβαση στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ, η οποία κρίθηκε ως αντίθετη προς το Σύνταγμα, θεωρείται σύννομη και ισχυρή ως προς όλες τις συνέπειες, (β) ακυρώνεται το σύνολο των εννόμων συνεπειών που απορρέουν από την δικαστική απόφαση και (γ) προβλέπεται ότι δεν απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε πράξης, “που αφορά ... ενέργεια ή διαδικασία σχετικά με τη ‘νομιμοποίηση’ της ακυρωθείσας μεταβίβασης των μετοχών”, ώστε να μη δύναται ο πολίτης να αμφισβητήσει τη νομιμότητα των νέων ρυθμίσεων ενώπιον των δικαστηρίων. Υπό τα δεδομένα αυτά, κατά τους αιτούντες, και μετά τον ν. 4964/2022 εξακολουθεί να υφίσταται υποχρέωση συμμορφώσεως στην ακυρωτική απόφαση, δηλαδή υποχρέωση επαναμεταβίβασης στο Δημόσιο της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ και διενέργειας όλων των σχετικών διαδικασιών.

11. Όπως ήδη εκτέθηκε, κατά τα κριθέντα με την απόφαση της Ολομελείας ΣτΕ 191/2022: (Α) Το Δημόσιο, με την κατοχή του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ και την διαχείριση της δημόσιας αυτής επιχείρησης, “δεν επιτρέπεται να επιδιώκει, προεχόντως ή παραλλήλως, οικονομικούς ή άλλους σκοπούς, έστω και υπαγορευόμενους από το ευρύτερο δημόσιο συμφέρον, όταν οι σκοποί αυτοί ανταγωνίζονται ή θέτουν σε κίνδυνο την αδιάλειπτη και υψηλής ποιότητας παροχή των υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης”. (Β) Κατά τους νόμους 4336/2015, 4389/2016 και 4549/2018, “που αποτελούν ενιαίο και αδιάσπαστο σύνολο”, το παρεμβαλλόμενο μεταξύ του Δημοσίου και της ΕΥΑΘ νομικό πρόσωπο, ήτοι η ΕΕΣΥΠ ΑΕ, επιδιώκει, προεχόντως, σκοπούς ταμειακούς και ταμειευτικούς, με τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας προσιδιάζοντα στην εξυπηρέτηση

των σκοπών αυτών. Επιπροσθέτως, το Δημόσιο δεν ασκεί έλεγχο επί του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΕΣΥΠ ΑΕ. Για τους λόγους αυτούς [όπως αναλύονται ειδικότερα στην ΣτΕ 191/2022], υπό το καθεστώς των νόμων 4336/2015 [άρθρο 3], 4389/2016 [άρθρα 184 επ.], 4425/2016 [άρθρο 2], 4512/2018 [άρθρο 380] και 4549/2018 [άρθρο 109], η ΕΥΑΘ ΑΕ, ως θυγατρική της ΕΕΣΥΠ ΑΕ, δεν τελεί υπό τον έλεγχο, αλλά μόνο υπό την εποπτεία του Ελληνικού Δημοσίου. (Γ) Αντίκειται, κατά συνέπεια, στις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 5 και 21 παρ. 3 του Συντάγματος η αυτοδικαίως και από 1.1.2018 επελθούσα μεταβίβαση, δυνάμει του άρθρου 197 του ν. 4389/2016 [όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 380 παρ. 9 του ν. 4512/2018], από το Δημόσιο στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ ποσοστού μεγαλύτερου του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ. Λόγω δε της ως άνω αντίθεσης του ν. 4389/2016 προς το Σύνταγμα, καθ' ο μέρος ο νόμος αυτός προβλέπει την μεταβίβαση στην ΕΕΣΥΠ ποσοστού μεγαλύτερου του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ, ακυρώνονται: (α) οι ΜΑΔΚΑΕΣ 0000692 ΕΞ 2018/20.3.2018 και ΜΑΔΚΑΕΣ 0000689 ΕΞ 2018/20.3.2018 πράξεις του Υπουργείου Οικονομικών, συνιστώσες ενέργειες που απαιτούνται, κατά νόμον, “για την ολοκλήρωση των καταχωρίσεων της επίδικης μεταβίβασης”, καθώς και (β) η 263/21.2.2018 απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής, που εκδόθηκε προκειμένου το μεταβιβαζόμενο στην ΕΕΣΥΠ δυνάμει των επίμαχων ρυθμίσεων του ν. 4389/2016 ποσοστό του Δημοσίου να είναι μεγαλύτερο του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ· ως προς την τελευταία αυτή πράξη, διατυπώνεται περαιτέρω η κρίση ότι η Διοίκηση οφείλει, μετά την ακύρωσή της, “να εκδώσει πράξη για την μεταβίβαση από το ΤΑΙΠΕΔ στο Δημόσιο των ως άνω μετοχών της ΕΥΑΘ ΑΕ”, σύμφωνα με τις αποφάσεις ΣτΕ 1906/2014 και ΣτΕ 191/2022. Όλες οι ανωτέρω κρίσεις καλύπτονται, επομένως, από το δεδικασμένο που απορρέει από την απόφαση ΣτΕ 191/2022. Ως εκ τούτου, συμμόρφωση προς τα κριθέντα θα συνιστούσαν, κατ' αρχήν, οι ακόλουθες ενέργειες των οργάνων της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας: να θεωρήσουν ανίσχυρη και μηδέποτε γενομένη την μεταβίβαση με τον ν. 4389/2016 στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ ποσοστού μεγαλύτερου του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ· να τροποποιήσουν, συναφώς, τον ν. 4389/2016 προκειμένου η εταιρεία ΕΥΑΘ ΑΕ, να εξαιρεθεί από τις μεταβιβαζόμενες στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ δημόσιες επιχειρήσεις· να προβούν, επίσης, σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες και διαδικασίες προκειμένου να πραγματοποιηθεί, αναδρομικώς: -η επαναμεταβίβαση από την ΕΕΣΥΠ ΑΕ στο Ελληνικό Δημόσιο ποσοστού μεγαλύτερου του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ, στις οποίες περιλαμβάνεται, ιδίως, η επαναμεταβίβαση στο Δημόσιο των μετοχών της ΕΥΔΑΠ ΑΕ που είχαν περιέλθει στο ΤΑΙΠΕΔ, μεταβιβάστηκαν ακολούθως από το ΤΑΙΠΕΔ στο Δημόσιο προκειμένου να μεταβιβασθούν στην ΕΕΣΥΠ, επανήλθαν στο ΤΑΙΠΕΔ μετά την κατά τα προεκτεθέντα ακύρωση της 262/21.2.2018 απόφασης της Διοικητικής Επιτροπής και θα έπρεπε να μεταβιβασθούν εκ νέου από το ΤΑΙΠΕΔ στο Δημόσιο, προς συμμόρφωση με τα κριθέντα στις αποφάσεις ΣτΕ 1906/2014 και ΣτΕ 191/2022, -η διαγραφή της καταχωρίσεως στο Σύστημα Άυλων Τίτλων της παρανόμως, κατά τα ανωτέρω, επελθούσης μεταβίβασης των μετοχών της ΕΥΑΘ ΑΕ στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ δυνάμει του ν. 4389/2016 και, επίσης, η καταχώριση του Δημοσίου ως κυρίου των μετοχών αυτών, τόσο στο εν λόγω Σύστημα όσο και στο διάδοχο σύστημα του Κεντρικού Αποθετηρίου Τίτλων του ν. 4569/2018 (Α'

179), καθώς και οι απαιτούμενες γνωστοποιήσεις του ν. 3556/2007 [ενημέρωση του εκδότη ύλων αξιών επί αποκτήσεως ή διαθέσεως σημαντικών συμμετοχών και σημαντικών μεταβολών δικαιωμάτων ψήφου].

12. Κατά το Δημόσιο, τα ανωτέρω δεν απαιτούνται εφόσον συμμόρφωση προς την δικαστική απόφαση συνιστούν οι ρυθμίσεις των άρθρων 114 και 115 του ν. 4964/2022. Για τους λόγους που εκτίθενται στη συνέχεια, οι διατάξεις των άρθρων 114 και 115 του ν. 4964/2022 [βλ. σκέψη 8] δεν συνιστούν την απαιτούμενη εκ του Συντάγματος συμμόρφωση προς τα κριθέντα στην 191/2022 απόφαση της Ολομελείας του Δικαστηρίου. Ειδικότερα: (α) Το άρθρο 197 του ν. 4389/2016, δυνάμει του οποίου εχώρησε η κριθείσα ως αντίθετη προς το Σύνταγμα μεταβίβαση προς την ΕΕΣΥΠ ΑΕ των μετοχών των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, δεν θίγεται· (β) αντιθέτως, με την παράγραφο 1 του άρθρου 115 του ν. 4964/2022 θεωρείται σύννομη και ισχυρή ως προς όλες τις συνέπειες, από την έναρξη ισχύος του ν. 4964/2022 [30.7.2022], η μεταβίβαση προς την ΕΕΣΥΠ ΑΕ των μετοχών των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, όπως προκύπτει δε από τις παραγράφους 1 και 3 του προστεθέντος στον ν. 4389/2016 άρθρου 197Α, στις οποίες γίνεται, αντιστοίχως, αναφορά στις μετοχές των ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ “που μεταβιβάζονται στην [ΕΕΣΥΠ] δυνάμει της παρ. 1 του άρθρου 197” και στις “μετοχές που έχουν μεταβιβαστεί δυνάμει της παρ. 1 του άρθρου 197”, η επίμαχη μεταβίβαση θεωρείται από τον νομοθέτη σύννομη και ισχυρή και για το προ της δημοσιεύσεως του ν. 4964/2022 χρονικό διάστημα. Περαιτέρω, (γ) με τις παραγράφους 2 και 3 του ιδίου άρθρου 115 αναγνωρίζονται “ως έγκυρες και σύννομες” όλες οι πράξεις και αποφάσεις των ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, καθώς και οι πράξεις και αποφάσεις της ΕΕΣΥΠ ΑΕ που αφορούν τη διοίκηση και διαχείριση των ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ και την είσπραξη και διανομή από την ΕΕΣΥΠ των κερδών που αντιστοιχούν στις μετοχές των ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, οι οποίες έλαβαν χώρα μετά τη μεταβίβαση προς την ΕΕΣΥΠ ΑΕ των μετοχών των ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, βάσει του ν. 4389/2016, δηλαδή από 1.1.2018, και μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 4964/2022. Τέλος, (δ) με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του αυτού άρθρου 115 ορίζεται ότι δεν απαιτείται “[ε]πανάλληψη των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία ενεργειών και διαδικασιών που προηγούνται ή έπονται της μεταβίβασης των ανωτέρω μετοχών στην ΕΕΣΥΠ και συνάπτονται με αυτήν”. Το Δημόσιο τελεί υπό την αντίληψη [βλ. συναφώς την προαναφερθείσα αιτιολογική έκθεση των νέων ρυθμίσεων και τις απόψεις που κατατέθηκαν προς αντίκρουση της κρινόμενης αιτήσεως] ότι η δικαστικώς διαγνωσθείσα αντίθεση προς το Σύνταγμα της μεταβιβάσεως, δυνάμει του άρθρου 197 του ν. 4389/2016, στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ ποσοστού μεγαλύτερου του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ θεραπεύθηκε, από την έναρξη ισχύος του ν. 4964/2022, με το άρθρο 114 του νέου αυτού νόμου, με την προσθήκη δηλαδή του άρθρου 197Α στον ν. 4389/2016. Κατά τους ισχυρισμούς του, εφόσον, με την προσθήκη στον ν. 4389/2016 των ειδικών διατάξεων του άρθρου 197Α, εχώρησε συμμόρφωση του νομοθέτη στο κριθέν βασικό ζήτημα του συνταγματικώς ανεπιτρέπτου της μεταβιβάσεως στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ, με τον ν. 4389/2016 [όπως ίσχυε πριν τροποποιηθεί με το άρθρο 114 του ν. 4964/2022], ποσοστού μεγαλύτερου του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ, είναι συνταγματικώς ανεκτές και

οι διατάξεις του άρθρου 115 του ν. 4964/2022, για λόγους προστασίας της περιουσίας του Δημοσίου, προστασίας των επενδυτών και ασφάλειας των συναλλαγών. Οι ισχυρισμοί, όμως, του Δημοσίου είναι απορριπτέοι, για τους εξής λόγους: (α) Το Δικαστήριο έκρινε, με δύναμη δεδικασμένου, ότι εφόσον η ΕΕΣΥΠ ΑΕ -ν.π.ι.δ. παρεμβαλλόμενο μεταξύ του Δημοσίου και της ΕΥΑΘ- επιδιώκει κατά νόμον, προεχόντως, σκοπούς ταμειακούς και ταμειευτικούς, με τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας προσιδιάζοντα στην εξυπηρέτηση των σκοπών αυτών και, επιπροσθέτως, το Δημόσιο δεν ασκεί έλεγχο επί του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΕΣΥΠ, λόγω της συνθέσεως και των αρμοδιοτήτων του Εποπτικού Συμβουλίου, η μεταβίβαση, δυνάμει του άρθρου 197 του ν. 4389/2016, από το Δημόσιο στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ ποσοστού μεγαλύτερου του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ αντίκειται στο Σύνταγμα. Με το άρθρο 114 του ν. 4964/2022 δεν μεταβάλλονται ούτε ο καταστατικός σκοπός της ΕΕΣΥΠ ΑΕ ούτε ο τρόπος διοικήσεως, οργάνωσης και λειτουργίας της, δεν μεταβάλλονται δηλαδή κρίσιμα κατά την απόφαση της Ολομελείας στοιχεία, που καθιστούν την μεταβίβαση της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΑΘ ΑΕ στην ΕΕΣΥΠ ΑΕ συνταγματικώς μη επιτρεπτή. (β) Όπως ρητώς έκρινε η ΣτΕ 191/2022, ο ν. 4389/2016, καθ' ο μέρος προβλέπει την μεταβίβαση στην ΕΕΣΥΠ ποσοστού μεγαλύτερου του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της δημόσιας επιχείρησης ΕΥΑΘ ΑΕ, αντίκειται στο Σύνταγμα, “ακόμη και υπό την εκδοχή ότι, δυνάμει των άρθρων 185, 197 και 201 παρ. 9 του ν. 4389/2016 και του ν. 4425/2016 [σε συνδυασμό με την αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού], το ποσοστό που κατέχει η ΕΕΣΥΠ δεν δύναται να το μεταβιβάσει σε ιδιώτες, δεσμευόμενη σχετικώς από τα κριθέντα με την απόφαση της Ολομελείας ΣτΕ 1906/2014” [βλ. ΣτΕ 191/2022, τέλος της σκ. 38]· επομένως, οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του νέου άρθρου 197Α του ν. 4389/2016, στις οποίες ορίζεται ότι οι μεταβιβαζόμενες στην ΕΕΣΥΠ μετοχές των εταιρειών ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ “είναι αμεταβίβαστες και ακατάσχετες” [παρ. 1] και ότι κάθε απόφαση περί μεταβολής του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ “δεν μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του ποσοστού συμμετοχής της ΕΕΣΥΠ στις εταιρείες αυτές και απώλεια της απόλυτης πλειοψηφίας της επί του μετοχικού κεφαλαίου [τους]” [παρ. 2], δεν αποτελούν νέες ρυθμίσεις, κρίσιμες σε σχέση με την διαγνωσθείσα αντίθεση προς το Σύνταγμα και δεν συνιστούν συμμόρφωση προς την δικαστική απόφαση. Περαιτέρω, (γ) όπως κρίθηκε, “η ΕΕΣΥΠ, συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης και παρέχουσα εγγύηση στον ΕΜΣ για την έγκαιρη και προσήκουσα εξόφληση της χρηματοδοτικής του συνδρομής, με τις εντεύθεν δεσμεύσεις, οφείλει μεν να λαμβάνει υπόψη, κατά την διαχείριση και αξιοποίηση της θυγατρικής της επιχείρησης ΕΥΑΘ ΑΕ, τις υποχρεώσεις που συνδέονται με την παροχή των ζωτικής σημασίας για το κοινωνικό σύνολο υπηρεσιών· οι υποχρεώσεις της, όμως, αυτές ... εξυπηρετούνται στον βαθμό που εναρμονίζονται με τους γενικούς καταστατικούς σκοπούς της ΕΕΣΥΠ ... και με τις προβλεπόμενες προς επίτευξη των γενικών αυτών καταστατικών σκοπών μεθόδους” [βλ. ΣτΕ 191/2022, σκ. 38]. Η παράγραφος 6 του άρθρου 197Α του ν. 4389/2016, σύμφωνα με την οποία η ΕΕΣΥΠ “έχει υποχρέωση, κατά τη διαχείριση των συμμετοχών της στις εταιρείες ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ να συμβάλλει ουσιαστικά στην εκπλήρωση της συνταγματικής υποχρέωσης του κράτους για αδιάλειπτη και υψη-

λής ποιότητας παροχή στο κοινωνικό σύνολο υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης”, επαναλαμβάνει, κατ’ ουσίαν, ισχύουσα και υπό το προγενέστερο του ν. 4964/2022 καθεστώς υποχρέωση της ΕΕΣΥΠ, που συνεκτιμήθηκε ήδη από την Ολομέλεια, και, συνεπώς, δεν αποτελεί, νέα κρίσιμη για το επίμαχο ζήτημα ρύθμιση, δυνάμενη να οδηγήσει το παρόν Συμβούλιο στη διαπίστωση ότι εχώρησε συμμόρφωση στην δικαστική απόφαση. Για τους ίδιους λόγους, (δ) δεν αποτελεί νέα κρίσιμη κατά τα ανωτέρω ρύθμιση το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 197Α του ν. 4389/2016, που προβλέπει ότι τα επιλεγόμενα μετά από πρόταση της ΕΕΣΥΠ μέλη των διοικητικών συμβουλίων των ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ “ενεργούν εντός του πλαισίου που θέτουν η παρ. 5 του άρθρου 5 και η παρ. 3 του άρθρου 21 του Συντάγματος για την διαρκή παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης προς το κοινωνικό σύνολο”. Εξ άλλου, (ε) με την ΣτΕ 191/2022 κρίθηκε ότι “ο Εσωτερικός Κανονισμός και το Στρατηγικό Σχέδιο της ΕΕΣΥΠ, αφενός, απαγορεύεται, κατά τους ρητούς ορισμούς της τροποποιητικής σύμβασης που κυρώθηκε με τον ν. 4549/2018, να θίγουν τα δικαιώματα ή τα συμφέροντα του ΕΜΣ, οφείλουν, δηλαδή, να συνάδουν με τον προέχοντα καταστατικό σκοπό της ΕΕΣΥΠ, και, αφετέρου, διαγράφουν ένα γενικό μόνο πλαίσιο αρχών και κατευθύνσεων για τις ενέργειες του Διοικητικού Συμβουλίου, χωρίς να έχουν τον χαρακτήρα διοικητικών πράξεων, με συγκεκριμένο δεσμευτικό ρυθμιστικό περιεχόμενο”, και ότι, ως εκ τούτου, οι οικείες διατάξεις του ν. 4389/2016 “[δ]εν διασφαλίζουν επαρκώς τον έλεγχο του Ελληνικού Δημοσίου ... επί της ΕΕΣΥΠ και της θυγατρικής της ΕΥΑΘ” [βλ. σκ. 38]. Δεν αποτελεί ως εκ τούτου κρίσιμη, από την εξεταζόμενη άποψη, ρύθμιση η παράγραφος 5 του άρθρου 197Α του ν. 4389/2016, στην οποία ορίζεται ότι η γενική συνέλευση της ΕΕΣΥΠ “δύναται, πλην των στρατηγικών κατευθύνσεων που προβλέπονται στην περ. α΄ της παρ. 2 του άρθρου 190, να απευθύνει στην εταιρεία και δεσμευτικές έγγραφες οδηγίες ή συστάσεις σχετικά με θέματα διαχείρισης των συμμετοχών του Δημοσίου στις εταιρείες ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ”· καθόσον, με τη νέα διάταξη, χωρίς να μεταβάλλονται ούτε ο καταστατικός σκοπός της ΕΕΣΥΠ ούτε οι απορρέουσες από τον ν. 4389/2016 και από τις διατάξεις του ν. 4549/2018 υποχρεώσεις της, προβλέπεται απλώς ευχέρεια του Δημοσίου, με την ιδιότητα του μετόχου της ΕΕΣΥΠ ΑΕ, να διατυπώνει “δεσμευτικές οδηγίες ή συστάσεις” προς την ΕΕΣΥΠ διά της ΓΣ του εταιρικού αυτού μορφώματος, δηλαδή οδηγιών που εξακολουθούν να μην έχουν τον χαρακτήρα διοικητικών πράξεων. Τέλος, (στ) για την κρίση περί αντισυνταγματικότητας των επίμαχων ρυθμίσεων του ν. 4389/2016, η Ολομέλεια έλαβε υπόψη ότι ο νόμος “δεν θεσπίζει οποιαδήποτε διοικητική διαδικασία, ιδρύουσα αρμοδιότητα του Ελληνικού Δημοσίου να παρεμβαίνει προληπτικά ή κατασταλτικά, με την έκδοση εκτελεστών διοικητικών πράξεων, σε θέματα διοίκησης και διαχείρισης από την ΕΕΣΥΠ ΑΕ των περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής της ΕΥΑΘ ΑΕ ... ώστε να δύναται να θεωρηθεί ότι το Δημόσιο διασφαλίζει, κατ’ ενάσκηση δημόσιας εξουσίας, τη διαφύλαξη των συνταγματικών εγγυήσεων, οι οποίες κατά τη νομολογία περιβάλλουν την ζωτικής σημασίας υπηρεσία της ύδρευσης, σε περίπτωση που οι εγγυήσεις αυτές τίθενται σε διακινδύνευση προς εκπλήρωση των καταστατικών σκοπών της ΕΕΣΥΠ” [βλ. ΣτΕ 191/2022 σκ. 38]. Συνεπώς, οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 197Α του ν. 4389/2016 που προβλέπουν ότι η ΕΕΣΥΠ (ι) ασκεί τα δικαιώματα

ψήφου στις γενικές συνελεύσεις των ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ “κατόπιν προηγούμενης έγκρισης από τη γενική συνέλευση του μοναδικού μετόχου της ΕΕΣΥΠ” [παρ. 3] και (ι) προτείνει στη γενική συνέλευση των ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ τα προς εκλογή μέλη του διοικητικού συμβουλίου των εταιρειών αυτών, επίσης, “κατόπιν προηγούμενης έγκρισης από τη γενική συνέλευση του μοναδικού μετόχου της ΕΕΣΥΠ” [παρ. 3], προβλέπουν, δηλαδή ότι στις δύο αυτές περιπτώσεις η ΓΣ της ΕΕΣΥΠ, αποτελούμενη από τον μοναδικό της μέτοχο -το Ελληνικό Δημόσιο, με την ιδιότητα οργάνου της ανώνυμης εταιρείας, παρέχει προηγουμένως έγκριση, προκειμένου ακολούθως η ΕΕΣΥΠ να ασκήσει τα δικαιώματα ψήφου στις ΓΣ των θυγατρικών της εταιρειών [ως κατέχουσα την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου τους], δεν αποτελούν “ισοδύναμα μέτρα [και] νομικό υποκατάστατο” του απαιτούμενου κατά το Σύνταγμα ελέγχου· τούτο δε, ανεξαρτήτως των ζητημάτων που θα προέκυπταν κατά την εφαρμογή στην πράξη των εν λόγω ρυθμίσεων.

13. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, προδήλως δεν αποτελεί συμμόρφωση προς τα κριθέντα, με δύναμη δεδικασμένου, στην 191/2022 απόφαση του Δικαστηρίου η προσθήκη, με το άρθρο 114 του ν. 4964/2022, του άρθρου 197Α στον ν. 4389/2016. Κατά μείζονα λόγο, δεν συνιστούν συμμόρφωση, αλλά αντίθεση προς τα κριθέντα, οι επιχειρούμενες με το άρθρο 115 του ν. 4964/2022: (α) “ισχυροποίηση”, ως προς όλες τις συνέπειες, της μεταβιβάσεως προς την ΕΕΣΥΠ ΑΕ των μετοχών των ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, (β) αναγνώριση “ως έγκυρων και σύννομων” όλων των πράξεων και αποφάσεων των ΕΥΔΑΠ ΑΕ και ΕΥΑΘ ΑΕ, καθώς και των πράξεων και αποφάσεων της ΕΕΣΥΠ ΑΕ, που αφορούν τη διοίκηση και διαχείριση των δημοσίων αυτών επιχειρήσεως και την είσπραξη και διανομή από την ΕΕΣΥΠ των κερδών από τις μετοχές τους, από 1.1.2018, και μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 4964/2022 και (γ) κατ’ ουσίαν επικύρωση των ακυρωθισών ΜΑΔΚΑΕΣ 0000692 ΕΞ 2018/20.3.2018 και ΜΑΔΚΑΕΣ 0000689 ΕΞ 2018/20.3.2018 πράξεων του Υπουργείου Οικονομικών, καθώς και της 263/21.2.2018 αποφάσεως της Διυπουργικής Επιτροπής. Ενόψει τούτων, το παρόν Συμβούλιο κρίνει ότι το Δημόσιο δεν συμμορφώθηκε προς την υπ’ αριθμό 191/2022 ακυρωτική απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας. Συνεπώς, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 3 παρ. 1 του ν. 3068/2002 και 3 παρ. 2 του π.δ. 61/2004, πρέπει να κληθεί το Δημόσιο, διά του Υπουργείου Οικονομικών, να συμμορφωθεί προς την δικαστική αυτή απόφαση, εντός οκταμήνου από την κοινοποίηση του οικείου πρακτικού, προθεσμία η οποία κρίνεται εύλογη ενόψει των συνθηκών (πρβλ. πρακτικό Τριμ. Συμβ. ΣτΕ 3/2018 κ.ά.).

Γ ι α τ ο υ ς λ ό γ ο υ ς α υ τ ο ύ ς

Διαπιστώνει την μη συμμόρφωση του Δημοσίου προς την 191/2022 ακυρωτική απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Καλεί το Υπουργείο Οικονομικών να συμμορφωθεί προς την εν λόγω απόφαση εντός οκταμήνου από την κοινοποίηση του παρόντος πρακτικού.

Ορίζει νέα ημερομηνία συζήτησεως της υποθέσεως ενώπιον του Τριμελούς Συμβουλίου Συμμορφώσεως την 12η Δεκεμβρίου 2023.

Η Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρος Η Γραμματέας

Παναγιώτα Καρλή Ελένη Γκίκα

Το παρόν πρακτικό εκδόθηκε στις 20 Μαρτίου 2023.

Η Πρόεδρος Η Γραμματέας

Ευαγγελία Νίκα Ελένη Γκίκα

./.